O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Милий тикланиш — миллат келажаги

MILLIY TIKLANISH

2007-yil, 3-yanvar, chorshanba, 1 (384)-son.

Gazeta 1995-yil, 10-iyundan chiqa boshlagan

Haftalik gazeta

O'zbekiston "Milliy tiklanish" demokratik partiyasining ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy gazetasi

«ПРЕЗИДЕНТ АРЧАСИ» — ИСТИҚЛОЛ ШАРОФАТИ

Пойтахтимиздаги муҳташам «Туркистон» саройида ҳар йилгидек болажонларнинг таътил кунларида «Президент арчаси» байрами ўтказилмоқда.

Ўзбекистон халқ артистлари Исмоил Жалилов, Афзал Рафиқов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Обид Асомов, «Ниҳол» мукофоти совриндори Ирода Дилроз ҳамда цирк артистларининг чиқишлари йиғилганларга байрамона кайфият улашаётир. Дастурнинг доимий қатнашчилари бўлган «Томоша» болалар театри жамоаси бу йил ҳам болажонлар хизматида. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Нодира Қурбонова саҳналаштирган мусиқий спектакль намойиши ҳам томошабинларда катта таассурот қолдирмоқда.

Азамат АҲМЕДОВ олган суратлар.

ФАОЛЛАР ТАШАББУСИ

ЎзМТДП Қашқадарё вилояти Муборак туман кенгаши томонидан "Ёшлар ва сиёсат" мавзуида давра суҳбати ўтказилди.

***

Партиянинг Жиззах шаҳар кенгашида "Миллий ва маънавий қадриятларимиз ёшлар эътиборида" мавзуида давра суҳбати бўлиб ўтди.

***

ЎзМТДП Наманган вилояти кенгашининг ҳисобот йиғилиши ўтказилди.

***

Партиянинг Тошкент вилояти кенгаши "Ёшлар қаноти" томонидан "Ёшлар — миллат келажаги" мавзуида тадбир ўтказилди.

***

ЎзМТДП Қашқадарё вилояти кенгаши "Ёшлар қаноти" ташаббуси билан "Ёшлар ва маънавият" мавзуида давра суҳбати уюштирилди.

***

Партиянинг Наманган туман кенгаши "Хотин-қизлар қаноти" томонидан "Ҳаёли қиз — маҳалла кўрки" номли кўрик-танлов ўтказилди.

***

ЎзМТДП Сирдарё вилояти кенгашида "Хотин-қизларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш" мавзуида тадбир ташкил этилди.

***

Партиянинг Тошкент шаҳар Учтепа туман кенгаши "Хотин-қизлар қаноти" ташаббуси билан "Аёл — тараққиёт таянчи" мавзуида давра суҳбати ўтказилди.

***

ЎзМТДП Вобкент туман кенгашида "Аёл — баркамол авлод мураббийси" мавзуида тадбир бўлиб ўтди.

***

Партиянинг Тошкент шаҳар Юнусобод туман кенгаши томонидан "Миллий тикланиш" демократик партиясида хотин-қизларнинг ўрни" мавзуида давра суҳбати ўтказилди.

***

ЎзМТДП Нишон туман кенгаши томонидан "Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда манфаатлари энг олий қадрият" мавзуида давра суҳбати ташкил этилди.

***

Партиянинг Асака туман кенгаши ташаббуси билан "Биз диний ақидапарастликка ҳамда халқаро терроризмга қаршимиз" мавзуида тадбир ўтказилди.

***

ЎзМТДП Хатирчи туман кенгаши томонидан "Таълим тизимида миллий ғоя тарғиботи" мавзуида давра суҳбати бўлиб ўтди.

ЎзМТДП Марказий кенгаши матбуот хизмати.

Табрикни ўқиб

МИЛЛИОНЕР ФЕРМЕРЛАР КЎПАЯВЕРСИН

Президентимизнинг Ўзбекистон халқига Янги йил табригида амалга оширилаётган ижобий ўзгаришлар, аввало ҳаётга татбиқ этилаётган ислоҳотларни замон талаблари даражасига кўтариш, қишлоқ хўжалиги соҳасида фермерлик ҳаракатига ҳам қонуний, ҳам амалий жиҳатдан кенг йўл очиб бериш, уларни мамлакатимиз истиқболининг ҳал қилувчи кучига айлантириш масалаларига эътибор қаратилгани ва бу бундан буён ҳам давлатимизнинг диққат марказида бўлишини алоҳида таъкидлангани биз фермерларни руҳлантириб юборди.

Ҳар гал Янги йилнинг илк дамларида беихтиёр ўтган йилда бошимиздан кечирган қувончли ва ташвишли кунлар, ҳаётимиздаги муҳим ва унутилмас воқеалар хаёлимиздан ўтади. Йўл қўйилган камчиликлар оқибатлари яна бир карра аён бўлади. Йилнинг қадами қутлуғ ва хосиятли келишини, хирмонларимиз ғалла-ю пахтага тўлишини ният қиламиз. Яратгандан ниятларимиз ижобатини сўраймиз.

Ўтган йили фермер хўжалигимиз учун жуда хайрли бўлди. Ҳар гектар ғалла майдонидан 62 центнердан, пахтадан эса 44 центнердан хирмон кўтардик. Олган соф фойдамиз ўн беш миллион сўмдан ортиб кетди.

Истардимки, бу йил биз каби миллионер фермерлар сафи кенгаяверсин. Замин ўз неъматларини бободеҳқонларимизга ҳадя этаверсин!

Мадамин ИСМОИЛОВ,
Кўрғонтепа тумани "Акбаршоҳ саховатлари" фермер хўжалиги бошлиғи.

Фидойи касб эгалари

ЙИЛНИНГ СЎНГГИ СОАТЛАРИДА

Ўттиз биринчи декабрнинг охирги лаҳзаларини биз албатта, тўкин дастурхон атрофида ўтказамиз. Лекин бу дақиқаларда иш жойларида ўтириб, хизмат вазифаларини адо этаётган кишилар ҳам кўп. Хўш, улар биринчи январь тонготарини ишхонада қарши олаётиб, қандай кайфиятда бўладилар? Балки бутун тун давомида эсда қоларли бирор воқеага дуч келишгандир?! Эски йил тарих саҳифасига кузатилиб, янги йил кутиб олинган қадрли соатларда уларнинг бизга айтар сўзлари бормикан? Ана шундай касб эгаларининг қалбига қулоқ тутайлик-а!

ДИЛ ОВЛАМОҚ ШАРАФДУР

Наталья САИДОВА, Тошкент шаҳридаги 1-«Мурувват» болалар уйи директори:

— Қадимда бир киши ҳажга бормоқ ниятида маблағ йиғди, сўнг уни бир жойга тўплаб, тонг отишини кутибди. Худди шу оқшомда ҳаво айнаб сел келибди ва фақиргина қўшнисининг нураган уйи қулаб тушибди. Қўшнисининг бола-чақаси билан ташқарида дийдираб турганини кўриб қўлидаги белбоғни тутқазибди ва дебди:

— Мен эрта тонгда ҳаж томон йўл олмоқчи эдим, лекин сизларни бу аҳволда кўриб ниятимдан қайтдим. Манави пулга ҳовли сотиб ол, мен ҳажга кейинроқ борсам ҳам бўлар!

Қўшни белбоғдаги пулни олиб уни узоқ дуо қилибди. Ҳалиги одам уйига қайтиб кириши биланоқ ғойибдан «Ҳажинг қабул бўлди!» деган товуш эшитилибди...

Худди шу ривоятни маҳаллалардан биридаги учрашув чоғида кекса одамдан эшитгандим. Қандай ажойиб инсонлар бор-а! Меҳрибон, сахий... Шундай кишилар бугунги кунимизда ҳам жуда кўп. Буни кейинги йиллардаги иш фаолиятим давомида кўп бора кузатдим. 320 нафар майиб-мажруҳ болалар тарбияланадиган бу масканни ахтариб келувчилар, ўз хохиши билан ёрдам қўлини узатаётганлардан жуда миннатдормиз. Республика «Қизил Ярим Ой» жамияти, АҚШ, Исроил, Чехия элчихоналари, институтлар, «Сен ёлғиз эмассан» жамғармаси, «Совпластитал», «Ўзихтисоссаноат» сингари элликка яқин идора ва ташкилотлар бизга ҳомийлик кўмагини бериб туришибди. Бу ерда тарбиланаётган болаларнинг ҳар биттаси алоҳида диққат-эътиборни талаб этади, барчаси парвариштталаб, меҳрга муҳтож. Кўпчилигининг мияси, оёқ-қўли ривожланмасдан қолган, ҳаракат қилолмайди. Шундай бўлса-да, бу болажайлар ҳаёт неъматларидан бахраманд бўлмоқлари зарур. Ахир, уларда ҳеч гуноҳ йўқ. Ҳар биттаси яшашга, дунёнинг қувончу ташвишларини оз бўлса-да, тотиб кўришга ҳақли. Жамоамизда ўнлаб психологлар, шифокорлар, тарбиячи ходимлар бор. Ҳаммамиз ногирон болаларга меҳр бериш, уларни авайлаб-асраш ниятида туну-кун ишлаймиз, кўпинча байрамларни шу ерда ўтказамиз, янги йилни шу масканда қарши оламиз. Йилнинг сўнгги соатларида болалар уйи ҳовлисига бир дунё ўйинчоқ ташлаб кетадиганлар учрайди. Биламизки, улар бу ерда ётган қайсидир боланинг отаси ё онаси. Ўзларини бизга танитгиси келмайди-да! Ўйинчоқларни эса ҳамма болаларга улашамиз. Мана шунақа! Дарвоқе, маҳалладаги ўша учрашувда қария одам яна бир гапни ҳам айтган эди. «Каъбага бормоқ на ҳожат, агар дил овласанг!» Эсимда қолгани шу. Демак, дил овламоқ улуғ шараф экан. Азизларим, янги йилда ҳар биримиз ён-атрофимиздагиларнинг кўнглига яқин бориб, кўнгилларини овлаб яшайлик, дегим келади.

(Давоми 2-бетда).

Эътироф

ШУКРОНАЛИК

Самарқанд вилоятининг олис бир қишлоғида туғилиб, ўсганман. Қарийб ўттиз саккиз йилдирки, хизмат юзасидан пойтахтимиз Тошкентга тез-тез келиб тураман. Ҳар сафар бу азим шаҳарга келганимда Президентимиз бошчилигида амалга оширилаётган янги-янги бунёдкорлик ишлари, ўзгаришларни кўраман. Айниқса, Мустақиллик майдони ва унга туташ ҳудудда истиқлол йилларида жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Янги-янги иншоотлар қад ростлади, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари амалга оширилди. Сенат ва Ҳукумат бинолари, Эзгулик аркаси, Тасвирий санъат галереяси барпо этилди. Вазирлар Маҳкамаси биноси тубдан қайта таъмирланиб, ўзгача бир чирой касб этди.

Бош майдоннинг тўрида бронзадан ишланган, ер шарида мустақил Ватанимиз ҳудудини билдирувчи глобус, унинг пойида эса боласини бағрига олган Бахтиёр она ҳайкали салобат тўкиб турибди. Майдоннинг яна бир томонида Хотира хиёбони бор.

Мустақиллик майдонига келган ҳар бир кишининг қалбида ғурур ва фахр ҳисси уйғониши шубҳасиз. Бу ерга қадами етган катта-ю кичикнинг дилида Ватанга бўлган меҳру муҳаббат жўш уради, юраги ҳапқириб, ҳаяжонга тушади. Қадамларингиз беихтиёр секинлашади. Оҳиста-оҳиста одимлаб борар экансиз, хаёлга бериласиз. Шу онда кўнглингиздан кечган туйғулар орасида она юртга садоқатли бўлиш, Ватанимизнинг порлоқ келажаги йўлида фидойилик, бурч ва масъулият ҳам бор, албатта.

Яқинда «Дўстлик-Тошкент» йўналиши бўйича қатнайдиган автоуловда эски танишим Абдураҳмон ҳожи ота билан учратиб қолдим. Йўл-йўлакай отахон билан суҳбатлашиб келдик. Тошкентга етиб келгач ҳамроҳим «ука, Мустақиллик майдонини бир айлантирсангиз...» деб қолдилар. Ҳожи ота билан метронинг «Мустақиллик майдони» бекатида тушиб, Эзгулик аркаси томон бордик. Майдондаги ўзгаришларни кўриб, ҳайратландик. Етмиш ёшдан ошган, ҳаётнинг аччиқ-чучугини кўп бор тотиб кўрган отахоннинг ҳар гапида обод ва озод кунларга шукроналик бор эди.

— Илоё, юртимизга кўз тегмасин! Тинчлик, хотиржамлик бўлсин. Шундай яхши ишни бошлаганлар омон бўлсин...

Ҳамроҳим анча хаёлга берилиб ён-атрофни томоша қилди Кейин эса:

— Юринг, ука, Хотира хиёбонини ҳам бир зиёрат қилайлик, — дедилар менга қараб.

— Отахон, бу ерларга аввал ҳам келганмидингиз? — деб сўрайман.

— Йўқ, биринчи келишим, — дейди отахон хиёбон томонга мени бошлаб. — Телевизорда кўриб, албатта, бориб кўраман, деб юрардим. Шу кунлар насиб этди. Ўзгаришларни қаранг, қандай обод замонларга? Бу кунга етганлар бор, етмаганлар бор. Бундай дориломон кунлар ўз-ўзидан бўлгани йўқ, ўзингиз тарихни яхши биласиз.

Мангулик китобини биргалашиб варақлайманаман. Жуда катта ўзгаришлар бўлибди. Кўриб, ҳайратга тушаяпман. «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» давлат дастури асосида ўтган йили туманимизда ҳам бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Чекка қишлоқларда қишлоқ врачлик пунктлари қурилиб, замонавий тиббий асбоблар билан жиҳозланди. Буларнинг ҳаммасини мустақиллик меваси, истиқлол берган имконият, деб биламан.

Абдураҳмон ота яна бир ҳамроҳини чақирди. Дўстлик туманидаги 4-умумтаълим мактаби директори Мурод Норқобилов ҳам суҳбатимизга қўшилди.

— «Қувноқ стартлар» телемусобақасида қатнашиш мақсадида ўқувчиларимизни Тошкентга олиб келгандик, — деб гап бошлади у. — Пойтахтимизда катта ўзгаришлар юз берибди. Тошкентга келиб бу жойни кўрмай кетиш мумкинми, ахир?

Майдоннинг тўридаги Бахтиёр она ҳайкали томон бораётган бир гуруҳ ёшларга кўзимиз тушди. Шу онда ҳаммамиз мустақиллик фарзандларига ҳавас билан қараётгандик.

Бўрибой НОРҚУЛОВ,
«Миллий тикланиш» мухбири.

Тадбир

ЭНЕРГЕТИКА РИВОЖИ – ИСТИҚБОЛ БЕЛГИСИ

Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент давлат техника университетида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, «Ўзбекэнерго» давлат ҳиссадорлик жамияти билан ҳамкорликда «Энергетиканинг ҳозирги ҳолати ва ривожланиш истиқболлари» мавзуида халқаро илмий-техникавий анжуман бўлиб ўтди.

Анжуман ишида мамлакатимиздаги ишлаб чиқариш, илмий текшириш ва олий таълим муассасалари олимлари ва мутахассислар, шунингдек, Россия, Қозоғистон ва Қирғизистондан олимлар иштирок этишди. Мутахассислар «Ҳозирги замон энергетикасининг ҳолати ва унинг истиқболдаги ривожи», «Киот протоколи ва Ўзбекистон учун имкониятлар», «Ҳозирги замон ахборот технологияси ва иссиқлик энергетикаси», «Ангрен қўнғир кўмирини ёқиш энерготехнологиясини яратиш» сингари бир қанча долзарб мавзуларда маъруза қилишди.

Ҳасан АБДУНАЗАРОВ.

2007 йил — Ижтимоий ҳимоя йили

САХОВАТ, МУРУВВАТЛИЛИК УМРБОҚИЙДИР

Ҳомийлар ва шифокорлар йили якунлана боргач, келаси йил қандай аталаркин, деб ўйланиб қолгандим. Ўзимча фаразлар қилдим. Ҳамкасблар билан шу хусусда тез-тез фикрлашдик ҳам. Дарҳақиқат, келгуси йилларда ҳам юртимизда ҳомийлик нафаси уфуриб туришини жуда-жуда истардик. Президент Ислом Каримов Конституциямизнинг 14 йиллиги байрами муносабати билан сўзлаган нутқида 2007 йилни Ижтимоий ҳимоя йили деб эълон қилганларида, тўғриси, хурсанд бўлдик.

Ижтимоий ҳимоя — миллий, фалсафий, сиёсий хусусиятга эга тушунча. Бу сўзда шарқона бир маъно бор — ўзлигимизнинг чуқур илдизларини янгидан кашф этиш, ахлоқий-маънавий қадриятларимизни тикланиши ва авлодларга мерос бўлиб қолиши учун ҳам кўмак беради.

Фалакнинг ишини қарангки, янги 2007 — Ижтимоий ҳимоя йилининг бошланиши муқаддас Қурбон ҳайити кунларига тўғри келди. Қурбонлик қилувчиларнинг асл мақсадларидан бири шундай улуғ кунларда мазали таомлар тайёрлаб, ноз-неъматларга тўла дастурхон атрофида ўтирганларида етим-есирлар, ногирон ва нотавонлар тўғрисида ҳам ўйлайдилар. Уларга ёрдам қўлларини чўзадилар. Ҳа, барча бирдек яйраса, кўнгиллардан ғуборлар кетиб шодланса, қандай яхши.

Қадим замонларда Ҳотам деган сахий киши ўтган экан. Унинг номи қиёматгача яхшилик ила ёд қилинур, деб улуғ китобларда битилган. Ҳотам бор давлати-ю топганларини муҳтожларга, эҳтиёжмандларга тортиқ этиб юборавергани, яъни халқининг ижтимоий ҳимояси учун сарфлаган. Бугун ҳам биз саховатли, қўли очиқ инсонларни ҳотамтой деб аташимиз бежиз эмас.

Шунингдек, тарихда кўп улуғ аждодларимиз ўзларининг сахийлиги билан ном таратган. Амир Темур, Хожа Аҳрор Валий, Алишер Навоий ва яна кўплаб боболаримиз эл ғамини ўз ғами деб билишган. Одамларга моддий ва маънавий мададкор бўлиб мислсиз ишларни амалга оширгани боис ҳам уларнинг номлари асрлар давомида яхшилик бирла яшаб келаётир. Дейдиларки, кийган тўнинг эскирар, кийдирганинг эскирмас.

Тангри таоло сахийдир — сахийликни яхши кўради. Одамларни ижтимоий ҳимоя қилишга бел боғлаган юртга Аллоҳ барака ато этаверади.

Йиллар, ўн йиллар ўтар, иймоним комилки, мустақиллик йилларида амалга оширилган, саноатга етиб бўлмайдиган ижобий ўзгаришлар тарих саҳифаларидан авлодларга ибрат бўладиган чиройли бир тарзда жой олади.

Бундан ўн беш йил аввал бўлган воқеаларни бир эсланг. Сўзлашимиз ҳам, фикрлашимиз ҳам бошқача эди. Кимгадир қарамдай, кимдандир тилимиз қисиқдай яшардик. Қадриятларимизни оёқости қилганлар шарафига билиб-билмай қарсаклар чалардик. Мустақиллик шарофати билан минг йиллик қадриятларимиз тикланди. Аждодларимиз ким эканини теранроқ англаб етдик. Ёшларимиз ғурурли, ифтихорли ва ҳеч кимга бўш келмайдиган бўлиб камолотга етаётир. Келажак овозини бугун ҳис этиб турибмиз. Шундай ширин воқеаларни ёзиб завқланасан киши.

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ,
«Миллий тикланиш» мухбири.

ЙИЛНИНГ СЎНГГИ СОАТЛАРИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

ФИРИБГАР ҚАРМОҚҚА ИЛИНГАН КУН

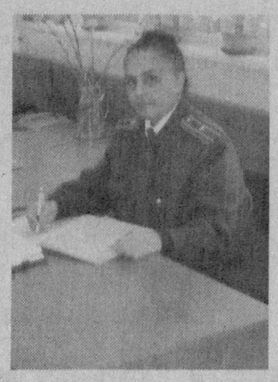

Гулнора ОЧИЛОВА, Тошкент шаҳар Ички ишлар бошқармаси ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бошқармаси катта инспектори, майор:

— Мактабда ўқиб юрганимда синфдошларимга: «Мана кўрасизлар, барибир ГАИда ишлайман!», — дердим. Ўшандаёқ фаришталар «омин» деган эканми, шу соҳани эгалладим. Навоий вилоят Давлат автомобиль назорати(ДАН)да йигирма йилча фаолият кўрсатдим.

Оилада беш ўғил ичида ўсиб-улғайганим учунми, феълимда шаддодлик бор. Касбимда шу кўпинча иш беради. Ахир, баъзан кеча-ю кундуз ишлашга, байрамларда ҳам иш жойимизда бўлишга тўғри келади. Шундай вақтда аёл киши шижоаткор ва жасур бўлмоғи шарт. Ҳатто янги йил остонада турган чоғлардаям машиналар қатнови тўхтаб, эл-улус тинчимагунича уйга қайтмасдик. Чунки айрим фирибгарлар ўзларининг ноқонуний ишларини ярим тунда бажаришади-да. Эсимда, ГАИда ишлаган кезларимда балиқ овлаш мумкин бўлмаган ойларда яширинча овланган «ўлжа»ни машинада четга олиб кетаётган броконьерларни тўхтатиб қолишда қатнашдим. Бундай ҳодисалар иш тажрибамда кўп учраган.

Беш йилдирки, пойтахтдаман. Ҳозирги лавозимда ҳам ўз касбимга содиқ иш тутиб, маҳалла ва мактабларда ёшлар ўртасида майда безорилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида суҳбатлар уюштираман. Мақсадим — жиноятчиликка қарши курашда ҳар биримиз фаолроқ бўлсак... Юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо экан, озодлик қуёши доимо нур сочиб тураверади. Янги йилда барчага хотиржамлик тилайман!

ВАҚТ ЎТМАСИН, ШОШИЛАЙЛИК!

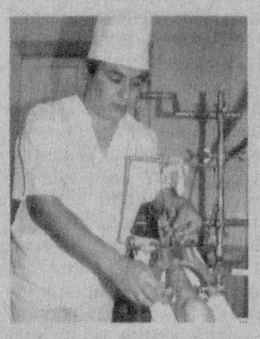

Жасур ЁРЛАҚАБОВ, Республика Шошилинч тиббий ёрдам илмий марказининг Жиззах филиали врач-травматологи:

— Қишлоқлар бир-биридан анча олис, бахтсиз тасодифлар эса ҳар қадамда учрайди. Бундай вақтда улов топиб, шифохонага бориш осон эмас. Марказимизга мурожаат этишади, ўзимизга ажратилган машинада дарров етиб борамиз, қарабсизки, хатарнинг олди олинди! Устозим — марказимиз директори, тиббиёт фанлари доктори, профессор Мухтор Эшбековнинг бизга тез-тез уқтирадиган битта ўгити бор. «Вақт ўтмасин, шошилайлик», — дейди доим. Ўйлаб қарасак, инсоннинг ҳаёти қил устида турганида шошилмаслик асло мумкин эмас-да! Ўтган бир йил ичида мингдан ошиқ жарроҳлик иши бажарилди, ўттиз мингтадан кўп одамга чақириқ асосида зарур тиббий кўмак берилди. Ўн минг беморга малакали амбулатория ёрдами кўрсатдик. Байрамда ҳам ишлашга тўғри келади. Беморнинг ҳаётини сақлаб қолганимизнинг ўзиёқ ўнта байрамга татийди! Янги йилда одамларга айтадиган гапим шундай: «Дардингизга шифо излаб табибга югурманг, дарров бизга мурожаат этинг! Вақт ўтмасин, хатарнинг олдини олайлик, токи, кейин кеч бўлмасин!» Ахир, ҳаёт Аллоҳ инъом этган қутлуғ неъмат, уни асрайлик, қадрига етайлик...

ҚОРБОБОЛАР ТАБРИГИНИ УЗАТДИК...

Муқаддас ХАЛИЛОВА, Ўзбекистон Телерадиоканалининг «Ёшлар» гуруҳи бошлиғи:

— Декабрнинг сўнгги кунида тингловчиларимизни янги йил билан қутлаш учун таҳририятимизга ўттиз чоғли Қорбобо ташриф буюрди. Уларнинг бештасини кутиб олиш бизнинг жамоамиз чекига тушди. Қорбоболар асосан таниқли артистлардан иборат. Улар эфир орқали радиотингловчилар билан жонли мулоқот ўрнатишди. Табрик эгаси ким эканлигини бехато айтган тингловчига Қорбобонинг алоҳида совғаси топширилди.

Ўттиз биринчи декабрдаги «Ёшлар базми» махсус байрам эшиттиришининг сўнгги соатлари бизнинг жамоамиз учун ажратилганини эшитиб, очиғи, бироз ҳаяжонлангандим. Ахир, янги йилни қарши олиш чоғида студияда радиотингловчилар билан бирга бўлиш... Бунинг ўзига хос масъулияти бор. Ҳаяжонли лаҳзаларда тингловчиларимизга энг чиройли сўзларни топиб айтиш осонмикан? Буни уддалай олармиканмиз? Сўнг ўз-ўзимга савол бердим. «Мен нега чўчияпман? Ўттиз йиллик иш тажрибасига эга бўлган радиожурналист бўлсам. Узоқ йиллар «Ҳаёт дарси», «Ибо маликалари» радиоэшиттиришларини олиб бориб, қанча-қанча мақтовлар эшитдим-ку? Демак, янги йил дастурини ажойиб ўтказа оламан!» Ишонч билан ишга киришдим, дастурни қизиқарли суҳбатлар билан бойитдим. Ҳаммамиз орзиқиб кутаётган соатларда Қорбоболарнинг табригини юртимиз кишиларига узатдик.

ЭНГ ЗАРУР ЮМУШ — ХАВФСИЗЛИК

Санобар ТЎХТАЕВА, Тошкент метрополитенининг масъул ҳизматчиси:

— Метрога кириб-чиқаётган йўловчилар бекатлардаги осойишталикни кўриб қувонишади, албатта. Аслида шу осойишталик ортида бизнинг катта хизматимиз борлигини кўпчилик сезмаслиги мумкин. Йўловчиларнинг хавфсизлигини таъминлаш — асосий ишимиз. Бир воқеани айтиб берай. Йилнинг сўнгги куни эди. Бу кунда югур-югур, чопа-чоп, метро бекатлари гавжум бўлади. Янги йил ташвишлари билан шошиб кетаётган йўловчиларни синчиклаб кузатардим. Ойнаванд эшикдан уч нафар аёл кирди. Олисроқ жойдан келишган шекилли, касса бўлими юқорисига осиб қўйилган соатга қарай-қарай илгари юрдилар. Улар орасида анча ёшга бориб қолган онахон ҳам борлигини кўргач, ўрнимдан қўзғолдим. Меҳмонларни поезд тўхтайдиган жойгача эргаштириб келдим. Шунда ҳалиги кампир: «Қизим, ер остига биринчи марта тушишим, қўрқиб кетяпман», — деди. Мен аёлни тинчлантирдим. Худди шу вақт узоқдан поезд кўринди. Унинг ҳайбатли кўринишими ё гувиллаган товушими, кампирни чўчитиб юборди. Поездга қаради-ю «вой» деганича ҳушини йўқотди. Бу ҳолдан ёнидаги иккала аёл ҳам эсанкираб қолдилар. Мен дарҳол биринчи тиббий ёрдамни кўрсатдим. Онахон кўзини очди. У тез-тез, оғир нафас оларди. «Тез ёрдам» чақириб онахонни касалхонага элтдик. Икки аёл ҳам беморнинг ёнида қолишди. Бу пайтда янги йил аллақачон кирган, ташқарида байрам «салют»лари эшитиларди. Мен эса бўлиб ўтган воқеадан раҳбариятни хабардор этишга шошилдим. Хизмат жойидаги ҳушёрлигим туфайли ўшандан сўнг ҳаракат хавфсизлиги фидойиларига бериладиган медаль билан мукофотланганман. Касбимиз ўта оғир, лекин жуда-жуда шарафлидир. Ҳар қадамда ҳаракат хавфсизлигини таъминлашга шошиламиз.

ЧОРАК АСРКИ, «ФОРМА»ДАМАН...

Улжалқас РАҲИМОВА, Тошкент шаҳар Ҳамза тумани Ички ишлар бўлими навбатчилик қисмининг оператори:

— Бошдан-оёқ ишга кўмилганман десам, янглишмаган бўламан. Ҳатто кенжа қизим Баян туғилгандан сўнг уч-тўрт ой ўтиб-ўтмай ишга чақириб олишган. Иш кўпайиб кетса байрамлар ҳам эсдан чиқади баъзан. Янги йил байрами ҳақида гап кетса, бир воқеа ёдимга тушади. Турмуш ўртоғим билан бирга кечаси сайр қилиб юрганимизни кўрган бир опахонимиз мени коронғида танимай ич-ичидан эримдан ранжиган. «Тавба, Қодиржон туппа-тузук киши эди, аёли билан аҳилу иноқ яшашарди, нима бўлдийкин, бегона аёл билан сайр қилиб юрибди?», — деб ҳайрон бўлган. Биз сайрдан қайтиб келаётиб яна шу опахонга рўпара бўлдик. Шунда у: «Вой, сизмидингиз!», — деб қотиб-қотиб кулганди. Ахир, йигирма беш йилдан бери хизмат формасида юрганим, ўша куни эса байрам либоси кийиб олганим туфайли қўшним мени танимаган экан!

Ишим ҳақида гапирсам... Биласизми, биз психолог ҳам бўлишимиз керак. Менга эса кўп йиллик иш тажрибам ёрдам беради. Баъзи бир жиноятчиларни камерага кузатиб қўяётганимда уларнинг юз-кўзидан нима демоқчи эканини англаб тураман. Касбимиз ўта нозик, жуда масъулиятли.

Уйда эса онаман, беш нафар фарзандим бор. Яхши уй бекаси бўлишга ҳаракат қиламан. Юртимиздаги ҳар бир хонадон фарзандлари соғлом фикрли, билимдон бўлишини орзу қиламан, ана шундагина ҳуқуқбузарликларнинг олди олинади. Инсон шундай яшаши керакки, эл-юрти ундан ҳамиша рози бўлсин, уни олқишласин...

Суҳбатларни Гулчеҳра ЖАМИЛОВА ёзиб олди.

ДЕҲҚОНЛАРГА ИМКОНИЯТ

Мамлакатимизда фермерликка кенг йўл очилгани ўзини ернинг ҳақиқий эгасиман, деган юртдошларимиз учун катта имкониятлар яратди. Бундай эркинлик қишлоқ аҳли ишбилармонларининг қилаётган ҳар бир ишида ўз аксини топаётир.

2006 йилда наманганлик фермер ва соҳибкор деҳқонлар пахта ва ғалладан мўл ҳосил етиштирдилар. Йил вилоят марказида жойлашган «Наманган-экстрактёғ» ҳиссадорлик жамияти учун ҳам омадли келди.

— Етиштирилган пахта ҳосилидан хўжаликларга режа бўйича 6 минг 64 тонна кунжара, 5 минг 727 тонна шелуха етказиб беришга шартнома тузганмиз. Режани вақтида уддалаш учун ишлаб чиқариш имкониятимиз етарли, — дейди корхонанинг таъминот ва сотиш бўлими бошлиғи Ҳамидхон Камолов.

Фермерлар ва ширкат хўжалиги пудратчиларига пахта мойи, шелуха, кунжара маҳсулотларини етказиб беришда ортиқча оворагарчиликнинг олдини олишни кўзлаб жамият томонидан Косонсой, Тўрақўрғон, Чуст, Наманган, Мингбулоқ туманларида махсус шаҳобчалар ташкил этилди. Ҳар бир хўжалик бу ердан ўз улушини вақтидан кечиктирмай олмоқда.

Оқилхон ДАДАБОЕВ.

Юртимиз чиннилари

Тошкент туманидаги «Миллий фарфор» масъулияти чекланган жамияти томонидан хонадонларимизга ярашадиган пахта гулли чойнак-пиёлалар, лаган ликопчалар, турли хил чинни идишлар ишлаб чиқарилмоқда.

Уларнинг сифати яхшилиги, ранги кишини тортиши туфайли чинниларга бўлган талаб ортиб бормоқда.

Суратларда: Маҳфуза Муҳаммаджонова шогирдлари Фотима Исмоилова, Умида Солиҳовалар билан; қўли гул ишчи Ҳафиза Ҳамидова.

Азамат АҲМЕДОВ олган суратлар.

Таклиф

ЛИЗИНГ ХИЗМАТИ ҚУЛАЙ ВА ФОЙДАЛИ

Лизинг ижара муносабатларининг алоҳида тури ҳисобланади. Бозор иқтисодиётига ўтиш даврида унинг аҳамияти жуда катта. Республикамизда лизинг олувчи субъектлар етарли даражада. Бироқ асосий вазифа лизинг инфраструктурасини ривожлантиришдан иборат бўлиши керак.

Мавжуд бўлган асосий фондларни доимий равишда янгилаб, янги технологияларни жорий этиб бориш ҳар бир хўжалик фаолиятида асосий ўрин тутади. Чунки уларни янгиламасдан туриб рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқариш мушкул. Янги техника учун молиявий манбаларни излаб топиш бозор ва лизинг инфратузилмаси ривожланишини тақозо этади. Лизинг молиявий ресурслар чекланган даврда корхоналарнинг машина ва асбоб-ускуналарини қисқа муддат ичида янгилашга ёрдам беради. Айниқса, молиявий ресурсларга эга бўлмаган ишбилармон, ташаббускор, тадбиркорларга бу усул жуда қўл келади. Лизинг иқтисодиётга чет эл капиталини олиб кириш ва энг замонавий янги технологиялар, зарур асбоб-ускуналар билан корхонани жиҳозлаб, уни оёққа турғазишга ҳам асос бўлади.

Тадбиркорнинг корхона учун ускуналар олиб келишига етарлича шахсий жамғармаси бўлса, муаммо осон ечилади. Аммо ҳар доим ҳам маблағ етарли бўлавермаслиги мумкин. Бундай вазиятда банкка кредит олиш учун мурожаат қилиш ўринли. Бироқ ҳамма ҳам кредит олишга шошилавермайди. Шундай пайтда тадбиркор учун бошқа йўл мавжуд. У ускуналарни лизингга олиб келиш имконига эга. Айниқса, гаровга қўйиш учун моддий бойликлари бўлмаган кичик бизнес корхоналари ва тадбиркорлар учун бу жуда қулайдир.

Шу ўринда лизинг шартномаси қандай тузилади, деган савол туғилиши табиий. Бу жуда қулай. Лизинг берувчи олувчининг топшириғига биноан маҳсулот сотувчидан белгиланган ҳақ эвазига эгалик қилиш ва фойдаланиш учун молмулкни шартнома асосида олади. Молиявий лизинг операцияларини ўтказиш бўйича солиқ имтиёзлари бериш Ўзбекистон иқтисодиётига катта ҳажмда нодавлат инвестициялари киритилишига асос бўлади, албатта. Республикамизда лизинг муносабатларини ривожлантириш тўғрисида 1995 йилдан бошлаб ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилина бошланди. Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодексининг 34-боби 1-қисми лизингга бағишлангани ҳам юртимизда бу соҳага бўлган эътибор етарли даражада эканлигидан далолат бериб турибди. 1999 йил 14 апрелда «Лизинг тўғрисида»ги қонун қабул қилинган.

Айниқса, 2002 йил 28 августда Президентимиз қабул қилган «Лизинг фаолиятини ривожлантириш ва янада рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармон ҳам ишни жадал ривожлантириш имконини берди. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни замонавий технология ускуналари билан таъминлаш, мамлакатимизда ишлаб чиқарилган асбоб-ускуна ва техникаларни сотишда лизинг берувчи ва олувчиларнинг солиқларни тўлашлари бўйича бир қатор имтиёзлар берилган. Жумладан, лизинг тўловлари божхона тўловидан ҳамда қўшилган қиймат солиғидан, шунингдек, лизинг олувчилар шартнома амал қиладиган муддатгача лизингга берилган мол-мулк учун мулк солиғини тўлашдан озод этилган.

Юртимизда мавжуд лизинг тўғрисидаги қонун ҳужжатлари қулай инвестиция иқлимини вужудга келтирибгина қолмай, хусусий мулк компаниялари ва бошқа инвесторларнинг кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка маблағ қўйишларига ҳам замин яратади. Республикамиздаги «Барака», «Қурилишлизинг», «Ўзқишлоқхўжаликмашлизинг» компаниялари турли хил техника ва технологиялар, иншоотлар, асбоб-ускуналарни лизингга бериш билан шуғулланади.

Бугунги кунда клиникалар учун ғоятда зарур бўлган тиббий асбоб-ускуналар республикамизга асосан четдан кириб келади. Негадир бироргина компания ана шу жиҳозларни лизингга бериш билан шуғулланмайди. Бизнингча, лизинг компаниялари клиникаларимизга «Магнит резонанс» — томография, компьютер томография, УЗИ, эндоскопия, рентген текширув жиҳозларини ижарага бериш ишини йўлга қўйса, ҳар томонлама фойдали бўларди. Агар бу иш амалга оширилса, халқ саломатлигини асраш йўлида яна бир қадам қўйилишига ишончимиз комил.

Дурбек АБДУРАҲМОНОВ, Аббосхон ВАҚҚОСОВ, Солиқ академияси тингловчилари.

Элга таниқли одамлар

«САҲНА — МАРДЛАР МАЙДОНИ»

Севимли адибимиз Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» асари асосида суратга олинган «Бобур» номли кўп қисмли видеофильмдаги қаҳрамонлар томошабинлар қалбидан алоҳида ўрин эгаллаган. Шу видеофильмда Хонзодабегим образи бор. Иниси учун ўзида бор ҳамма нарсани иккиланмай фидо қилган мунис аёл тимсоли. Истеъдодли санъаткор, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Зуҳра АШУРОВА санъатсеварлар қалбига асосан Хонзодабегим тимсолида кириб келди. Зуҳра опа билан суҳбатимиз ҳам айнан шу роль ҳақидаги хотиралардан бошланди.

— Ҳар бир санъаткорнинг ҳам ўзи, ҳам мухлислари учун қадрдон роли бўлади, — дея сўз бошлади суҳбатдошим. — Шундай актёр ёки актрисалар борки, битта роли билан кўнгилларни забт этади. Масалан, устоз Зайнаб Садриева Фармонбиби, Гулчеҳра Жамилова Кумушбиби. Гарчи мен ўйнаган Хонзодабегим роли улар даражасида бўлмаса-да, мухлислар номимни мана шу роль билан боғлашади.

— Роль топширилгандан кейин, албатта, ўша образнинг характерига тушиш, ўрганиш лозим бўлади. Хонзодабегим характерини ўзлаштириш қийин кечмаганми?

— Бу саволга жавоб бериш учун болалигимга қайтишимга тўғри келади. Дадам талабчан, лекин жудаям ширинсўз, хушмуомала инсон эдилар. Табиийки, биз фарзандлар ҳам бир-биримизга шундай муносабатда эдик. Хонзодабегим ва иниси Мирзо Бобурнинг бир-бирларига муносабати ҳам самимий ҳурмат, меҳр асосига қурилган. Бу мен тарбия олган муҳитга яқин бўлгани учун ҳам қийналмаганман. Хонзодабегимни ўзимдан келиб чиққан ҳолда ўйнаганман. Бундан ташқари, бизнинг пайтимизда «Юлдузли тунлар»ни ўқимаган одам кам топиларди. Ўзим ҳам бир неча марта ўқиб чиққанман бу китобни. Айтиш керакки, Пиримқул Қодиров Хонзодабегимни образини мукаммал тасвирлаб берган. Жуда яхши кўриб қолганман бу образни, бироқ бир кун келиб шу ролни менга топширишлари хаёлимга келмаган.

— Демак, бу омад экан-да?

— Балки. Бу ролга талабгорлар кўп эди. 1983 йили видеофильмни суратга олиш мўлжалланганда менга Робия ролини топширишган, ҳатто костюмлар гача тайёр бўлганди. Лекин турли сабабларга кўра суратга олиш ишлари кечикди. Кейин эса Хонзодабегим ролига таклиф қилишди. Ўшанда биринчи қизим Мафтунахон янги чақалоқ эди. Турмуш ўртоғим нега бу ролни олдингиз, ўйнашга қийналмайсизми, дегандилар. Негадир мен ўзимга ишонгандим.

— Бу ролни мукаммал ўйнаганман, дея оласизми?

— Тўғрисини айтсам, видеофильмни кўришга анча вақтгача юрагим дов бермаган. Кейин-кейин одамларнинг эътирофларини эшитгач, кўрганман. Балки ўша пайтда унча билинмагандир. Лекин энди, айниқса, йиллар ўтган сари видеофильмни ҳар кўрганимда ролимдан бир камчилик топаман. Шундай бўлса-да, кўчакўйда, давраларда, йиғинларда «Хонзодабегим» деб аташса тўлқинланиб кетаман. Айнан шу фильмдан кейин Хонзодабегим исмли қизлар кўпайганини айтиб ўтсам, нокамтарликка йўймассиз.

— Бугунги театр, бугунги томошабин ҳақида кўпчилик оғриқли мулоҳазалар билдиради. Савия даражаси тушгани ҳақида кўп эшитамиз. Бу фикрларга қандай қарайсиз?

— Ҳар бир спектаклнинг ўз томошабини бўлади. Масалан, «Андишали келинчак»нинг ўз томошабини, «Қирол Лир»нинг ўзига яраша талабгорлари бор. Бугун комедия жанридаги спектаклга эҳтиёж кўпроқ сезилаётган бўлса, бу бутун театрнинг ёки ҳамма томошабиннинг савияси пасайди, дегани эмас. Кимдир фалсафий, мазмунан теран спектаклни хоҳласа, кимдир турмуш ташвишларидан зерикканда театрга келиб кўнгил очишни истайди. Биласизми, ҳамма даврда ҳам бу ҳолат бўлган, масалан, «Келинлар кўзғолони» спектакли театршунослар томонидан жуда кўп танқидга учраган. Лекин томошабин келаверган. Мана, бугун «Келинлар кўзғолони» дурдона асарлардан бири ҳисобланади. Балки ҳозир кимларгадир савия даражаси пастдек кўринган спектакларимиз йиллар ўтгач, яхши эътирофларга сазовор бўлар...

— Лекин ўша давр ва бугунги кун актёрлари орасида ҳам фарқ бор-ку?

— Фарқ борлиги рост, бироқ бугун истеъдодли актёр йўқ дегани эмас бу. Биз билан елкамаелка ишлаётганлар, энди саҳнага чиқиб келаётган ёшлар орасида ҳам иқтидорли санъаткорлар жуда кўп. Шу мавзуда гап кетганда Лола Элтоеванинг ижоди эътирофга лойиқ. Шу актриса мисолида айтадиган бўлсам, бугун актёр, актрисаларимиз ҳам театр, ҳам кино, ҳам дубляж соҳасида самарали иш олиб бормоқдалар.

— Сизнинг ҳам бугунги дубляж санъатида ўзига хос ўрнингиз бор. Фикримча, бу ҳам ижодий фаолиятингизнинг узвий бир қисми, шундай эмасми?

— Тўғри. Мен истардимки, театрга қадам қўяётган ҳар бир ёш актёр дубляж ҳақида тушунчага эга бўлиши керак. Агар ўзимдан мисол қиладиган бўлсам, дубляж менга жуда кўп нарса берди. Овозимни йўналтиришда, нутқимнинг равон бўлишида дубляжнинг ўрни катта. Актёр учун эса бу нарсалар жуда муҳим ҳисобланади.

— Бир суҳбатда устоз санъаткорлардан бири театр актёрларининг тўйларга чиқаётгани ҳақида айтиб, бу ҳолат соҳа вакилларининг нуфузига салбий таъсир қилишини оғриниб гапирганди...

— Тушундим. Меъёр деган тушунча бор, ҳамма нарсада ҳам меъёрга амал қилинса, салбий ҳолатларнинг олдини олиш мумкин. Тўғри, бугун кўпчилик актёр, актрисаларимиз тўйларга, давраларга боришади, хусусан, мен ўзим ҳам. Элнинг яхши кунларида хизмат қилишнинг айби йўқ, менимча. Бунинг устига давр шуни тақозо қиляпти. Тўғрисини айтиш керак, ҳамма нарса моддий томонга бориб тақалади. Иккита қизим бор, уларнинг ўқиши, билим олиши учун ҳам турмуш ўртоғим билан бирга қўлимиздан келганча ҳаракат қиляпмиз.

— Лекин бу санъаткорнинг ижодий фаолиятига ёмон таъсир кўрсатмайдими?

— Нега, бу ҳам фаолиятимизнинг бир йўналиши. Кимларгадир бизнинг тўйларга, йиғинларга боришимиз фақат пул топиш бўлиб кўринар, балки. Лекин бу ҳам меҳнат, осонликча бўлмайди. Ўзимдан келиб чиқиб айтадиган бўлсам, давралардан кўп нарса ўрганаман, ҳатто ўйнайдиган ролларимга кўп характерларни ўша жойлардан топаман. Боришдан олдин тайёрланаман, қанча шеърий, бадиий китобларни ўқишга, ўз устингда ишлашга тўғри келади. Бу жараёнда халққа яқинлашасиз, одамларнинг орасида кўпроқ бўласиз, бу эса меъёрни унутмаган ижодкор учун фақат ёрдам беради. Айтганимдек, давр тезкорликни талаб қилмоқда, шунга кўра биз ҳам улгуришга уриняпмиз.

— Бу «улгуриш»лар ичида кино ҳам бор-да?..

— Албатта. Фаолиятим давомида кинонинг ўзига хос ўрни бор.

— Сиз учун қай бири қадрдон: киноми ёки театр?

— Кинонинг ҳам, театрнинг ҳам ўзига яраша завқли томони, машаққатли тарафлари бор. Лекин барибир мен учун театрнинг, саҳнанинг қадри бошқача. Устозим Яйра Абдуллаева кўп айтардилар, саҳна — мардлар майдони, деб. Ижодий фаолиятим, ҳаётим саҳна, театр билан боғланган, айнан шу ерда Сорахоним Эшонтўраева, Зайнаб Садриева, Эркли Маликбоева, Икрома Болтаева каби беназир устозлар билан бирга ишлаш, ўрганиш, сабоқ олиш бахти насиб этди. Сора опа ҳар бир ролимдан кейин мени табриклаб: «Мен сизда ўзимни, ёшлигимдаги шижоатим, ғайратимни кўраман. Иқтидорингизга ишонаман», — дердилар.

— Бу санъаткор учун катта бахт бўлса керак?

— Нимасини айтасиз! Устозларнинг эътирофи санъаткор, айниқса, ёш актёрлар учун жуда катта таянч вазифасини ўтайди. Ҳеч ёдимдан чиқмайди. Дилбар опа командировкага кетдилар-да, «Келинлар қўзғолони»даги Нигора ролини менга топширишди. Зайнаб Садриева эса мени негадир қабул қилолмадилар. Кўнглим чўкди, ўксидим, лекин яхши ўйнашга ҳаракат қилавердим. Шу орада бизни пахта теримига олиб кетишди. Шунда Зайнаб опа: «Нигорани ўйнаса фақат Зуҳра ўйнасин, самолётда бўлса ҳам менга Зуҳрани олиб келиб берасизлар», — деган эканлар. Устознинг бу сўзлари менга қанот бўлган. Инсон яхши ният қилиб яшаса, Худо бераверар экан.

— Бахтлимисиз?..

— Шукр, бахтлиман. Лекин тирик инсон армонсиз бўлмайди. Юрагимда катта бир армоним бор. Дадам раҳматли яхши санъаткор бўлишимни, муваффақиятларимни кўришни орзу қилардилар. Ўзимга айтмасалар-да, бошқалардан эшитардим — мен билан фахрланардилар. Минг афсуски, мен унвон олган, санъатда яхши натижаларга эришган кунларни кўрмай оламдан ўтдилар. Асли мени санъат оламига олиб кирган, бу соҳага қизиқтирган, интилишларимни қўллаб-қувватлаган инсон ҳам дадам эдилар.

— Яна нималар ҳақида гапиришни истардингиз?

— Адашмасам, бу савол одатда суҳбат сўнгида берилади. Биз санъаткорларнинг бахтимизга мухлисларимиз омон бўлишсин. Бизнинг борлигимиз, бахтимиз шу мухлислар, санъатсевар халқимиз билан. Санъаткорини эъзозлаган юртдошларимизнинг яхши кунларида хизмат қилиб юриш насиб қилаверсин.

Зумрад ВАҲОБОВА суҳбатлашди.

Мутолаа

ДОСТОНЛАР ЯХШИЛИККА ЧОРЛАЙДИ

Ўзбек халқ оғзаки ижоди ниҳоятда ранг-баранг ва қизиқарлидир. Жумладан, тарихан 1000 йиллар олдинга бориб тақаладиган "Алпомиш" ёки бўлмаса "Гўрўғли" достони туркумидаги 40 га яқин достонлар турли хил сюжетлари-ю воқеалари билан барчамизга севимлидир. Шу сабабли ҳам халқ достонлари асрлар мобайнида қўлма-қўл бўлиб келмоқда.

Талабалик давримда домламиз "Алпомиш", "Равшан" ва "Кунтуғмиш" достонларини ўқишимиз зарурлигини айтдилар. Биз бу достонлардан парчаларни қуйи синфларда ўқиганмиз, ўрганганмиз. Ва албатта, абитуриентлик давримизда ҳам уларга ишимиз тушган. Шундай бўлса-да, бу достонларни ўшанда яхши ўзлаштирмаганимиз аён бўлди. Домламиз достонларни ўқишимизга вақт бердилар. Талабаларнинг бари уларни излашга тушди. Афсус, фақат "Алпомиш" достонигина қайта нашр қилинган экан. Уни "Шарқ" нашриётидан топдик. Қолган иккитаси эса "Чорсу"да жойлашган илгариги "Турон" кутубхонасида бор экан. "Равшан" ва "Кунтуғмиш" достонининг камлиги бизларни ташвишга солди. Уларни қайта нашр қилса бўлмасмикан? Ахир, биздан кейинги талабалар учун ҳам улар керак-ку, дегандим ўшанда ўзимга-ўзим.

Достонларни ўқиб бўлгач шундай хулосага келдим. Уларни ўқимасдан, уқмасдан туриб халқ оғзаки ижодини ўрганиш, тарихини билиш қийин. Ўқиганларимдан "Кунтуғмиш" достони мендa кўпроқ таассурот қолдирганди. Унда асосан воқеалар ривожи Кунтуғмиш Тўра ва Холбеканинг севгисини тараннум қилиш баробарида кечади. Бу асар фақат ишқ муҳаббатни тараннум этибгина қолмасдан, балки ахлоқий қарашлар, ҳаёт синовлари, тақдир тақозоси муқаррар эканлигини ҳам кўрсатиб беради.

Мисол учун Кунтуғмиш Тўра Нўғой подшосининг ўғли (биз биламизки, шаҳзодалар бекаму кўст яшаганлар). Тақдир унинг бошига шундай кунларни соладики, бир бурда нонга зор бўлиб қолади... Аммо буларнинг бари яхшилик билан тугайди.

Достонлар инсонларга сабоқ беради. Ундан бола ҳам, ўсмир йигит ҳам, отахон ҳам ўзига тегишли хулоса чиқаради. Холбеканинг муҳаббати туфайли бугунги кун қизларимиз садоқат, вафодан, унинг машаққатли ҳаётидан ўзларига тегишли хулоса оладилар. Яна бир мисол.

Холбека Кунтуғмиш Тўра билан чўлда кетаётиб йиқилиб қолади. Шунда ҳам у ёрини ўйлайди.

Тоза гулсан офтоб тегиб сўлмагин,
Ёрим қолди дебон кўнглинг бўлмагин,
Қарамайин кета бергин орқангга,
Мени деб мард Тўрам чўлда қолмагин.

Юқоридагиларни ёзишимдан мақсад ўзбек халқининг шунчалик бой адабиёти бор, лекин буни билмайдиганлар ҳам оз эмас. Баъзан кўча-кўйда ер чангитиб юрган йигитларни, бўлар-бўлмас ишларни қилаётган қизларимизни кўрсам, уларнинг шундай нодир хазиналармиздан бехабар эканлигидан хафа бўлиб кетаман. Турли "ужас" фильмларни кўриш ёки дискотекалар билан кунни ўтказгандан кўра ахлоқий ва маънавий сабоқ берувчи шундай достонларни ўқисак, дунёқарашимиз янада ижобийлик касб этарди.

Бунда ота-оналаримиз ва ўқитувчиларнинг болаликдан ўтмиш адабиётга муҳаббат руҳини бериб тарбиялаши ҳам асосий омил ҳисобланади.

Адибахон РАҲМАТУЛЛАЕВА.
Азамат АҲМАД олган суратлар.

Ёш авлодни билимлар дунёсига олиб борадиган йўл "Алифбе" китоби ҳисобланади. Болаликдаги таассуротлар болажонлар қалбида умрбод яшайди. Яқинда Шайхонтоҳур туманидаги 316-мактабда "Саводхонлик байрами" ўтказилди.

Азамат АҲМЕДОВ олган сурат.

Саломатлик сирлари

ОВҚАТДАН ҲАМ МУҲИМ ЭҲТИЁЖ

Бир қатор тадқиқотлардан аён бўлишича, уйқу тирик жонзотлар учун овқатдан ҳам муҳимроқ эҳтиёжлар сирасига кирар экан. Фавқулоддда ҳолатларга тушиб қолган ёки ихтиёрий равишда очликни ихтиёр этган кимсалар овқат емасдан 50-60 кун яшай олишлари кўп маротаба қайд этилган. Уйқусиз эса икки ҳафтадан ошиқ муддатга дош беришолмас экан.

Шу билан бирга, олимлар изоҳлашдан ожиз ғайритабиий ҳолатлар ҳам кузатилган. Чунончи, 77 ёшлик Олаф Эриксон 46 йилдан кўпроқ мижжа қоқмаган: 1919 йилда оғир шамоллаш хасталигини бошидан ўтказгач, умуман ухлаш қобилиятини йўқотган. Ҳатто бир маҳал жарроҳлик амалиётидан ўтишга тўғри келганида шифокорлар наркоз бериб ҳам уни ухлата олишмаганлиги боис оғриқсизлантирувчи дори таъсири остида бир амаллаб вазиятдан чиқишган.

Бошқа бир ҳолат Лондонда юз берган. Инглиз Сидней Эдвард 1941 йил июль ойидаги тунги ҳаво ҳужуми пайтида севган қизи ҳалок бўлгач, буткул уйқусини йўқотган. У ўз ҳолатини шундай ифодалаган: «Мен тун ва куннинг фарқига бормайман. Чироқлар ўчгач, мен учун азоб-қийноқлар бошланади. Худдики денгизда ҳалокатга учраган кемада бир ўзим қолгандек гаранг ҳолатга тушаман».

Бундай узоқ муддатли уйқусизликка учраган кимсалар бармоқ билан санарли, албатта. Бир неча кун ёки йиллар давомида тўйиб ухлай олмайдиган инсонларнинг эса саноғи йўқ. Германиялик А. Брахнинг ҳисоб китобларига кўра АҚШда 20 миллион, ГФРда 7 миллион нафар киши уйқуси бузилганлигидан мунтазам шикоят қилади. Бундайлар сони йилдан-йилга ортиб бормоқда. Мажбуран ухлатишга мўлжалланган дори воситаларининг бозори чаққон эканлиги ҳам шундан яққол далолат бериб турибди.

Савол туғилади: уйқу нима ўзи? Бу жараён чоғида инсон танасида қандай ўзгаришлар юз беради? Тирик мавжудот миясидаги кўз илғамас биотоклар ҳаракатини қайд этувчи асбоб — энцефалограф кашф этилгачгина ушбу саволларга қисман жавоб бериш имкони туғилди. Кузатиш биотокларининг ҳаракати сусайиб, секундига 1-3 тебранишга тушиб қолар экан. Ҳолбуки, ҳушёрлик пайти бу тебранишлар секундига 8-13 тебранишни ташкил этади. Яна аниқланишича, инсонлар ва ҳайвонлар қанчалик чуқур уйқуга кетмасин, бош мия пўстлоғида тана ҳолатига кўз-қулоқ бўлиб турадиган нуқталар мавжуд бўлиб, айни шу нуқталар фаолияти туфайли ухлаб ётган бўлишимизга қарамай, биз ноқулай вазиятни тўғрилашга уринамиз, ҳаво ҳароратига мос равишда устимизни очамиз ёки ёпиб қўямиз. Соат жиринглаши ёки бошқа бир нохуш товуш сабаб уйғониб кетамиз.

Кейинги тадқиқотларнинг кўрсатишича, танада юз берадиган жараёнларга қараб уйқу икки тоифага бўлинаркан: сокин (тинч) ва жадал (фаол). Сокин уйқу бошланганда нафас олиш ва юрак уриши секинлашади. Мушаклар бўшашиб, кўз қорачиғи камроқ ҳаракатланади. Сокин уйқу чуқурлашган сайин тана ҳаракатлари камая боради ва бундай ҳолатдаги одамни уйғотиш анча мушкул.

Жадал уйқу пайти эса аксинча, нафас олиш ва юракнинг уриши тезлашади, умуман танада фаоллик кузатилади, кўз қорачиғи ҳаракати фаоллашади. Кўз қорачиғининг тезкор ҳаракати уйқудаги одамнинг туш кўраётганлигидан далолатдир: у мабодо 10-15 минут ўтиб уйғотилса, кўрган тушини бемалол айтиб бера олади. Ҳолбуки, сокин уйқудаги одамнинг уйқуси бузилганда, қандай туш кўрганлигини хотирлай олиши мушкул.

Жадал уйқу пайти танада ҳаракатчанлик кузатилгани билан мушаклар бўшашган ҳолатда бўлади ва ухлаётган кишини уйғотиш бир мунча қийин. Бошқача айтганда, жадал уйқу сокин уйқуга қараганда чуқурроқ бўлиб, айни чоғда танада ҳаракатчанлик сақланиб қолиши боис юзакидир. Шунга кўра у бошқача — ажабтовур уйқу деб ҳам юритилади. Гап шундаки, жадал уйқу танамиз учун муҳим аҳамият касб этади. Агар ухлаётган одам мажбуран жадал уйқудан маҳрум этилса (яъни кўз қорачиғи ҳаракатчан паллада уйғотиларверса), етарли муҳлат ухлагани билан 5-6 кундан кейин руҳий ҳолатида номақбул ўзгаришлар содир бўлади.

Кўпчиликни уйқу меъёрлари қизиқтиради. Бу борада шуни таъкидлаш жоизки, барча учун мақбул меъёрнинг ўзи йўқ: кўп нарса кишининг асаб тизими ва ёшига боғлиқ. Тиниб-тинчимайдиган одамлар кунига 6-7, ҳаттоки 4-5 соат уйқу билан бемалол кифояланишса, оғир табиат кишилар 8-9 соат ухлаб олишлари талаб этилади. Кўпроқ ақлий меҳнат билан шуғулланувчи кимсалар ҳам кўпроқ муддат ухлашга зарурат сезишади. Аммо шуни унутмаслик керакки, шунчаки уйқуни чўзиш билан тана ҳар доим иш қобилиятини тиклаш имкониятига эга эмас. Ҳаракатнинг камайиб кетиши пировард натижада уйқусизликка (айниқса, ақлий, руҳий, маиший зўриқишлар боис) олиб келади. Уйқусизлик сабаб тананинг мунтазам толиқиши турли касалликларни келтириб чиқариш баробарида умрни қисқартириши шак-шубҳасиздир.

Шунинг учун ҳам ҳар куни албатта турли жисмоний машқларни бажариш, озми-кўпми спорт билан шуғулланиш, ҳеч қурса анча масофага пиёда юриб, чигилни ёзиш учун албатта, тоза ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас олиш, имкони бўлса сайр қилиб келиш, танага ором, куч-ғайрат бағишловчи уйқуга гаровдир.

Энди барчага аён бир чалкашлик хусусида: кўпчилик ёш ўтган сайин киши кам ухлаши керак, деб ўйлашади. Шу муносабат билан америкалик шифокор П.Тиллер ёши 60 дан ошган 83 нафар кексани кузатув остига олиб, уларни икки гуруҳга ажратди.

Биринчи гуруҳга тез чарчаш, асабийлик, бош айланиши, иштаҳа йўқлигидан шикоят қилувчиларни жамлади. Иккинчи гуруҳга соғлиғидан нолимайдиганлар киритилди. Маълум бўлишича, биринчи гуруҳдан жой олганларнинг ҳаммаси етти ва ундан камроқ соат ухлар экан. Иккинчи гуруҳга мансублар эса кунига саккиз соатдан кам ухлашмас экан (кундузги уйқудан ташқари).

Тадқиқотчи биринчи гуруҳ вакиллари учун уйқу муддатини узайтиришга қарор қилди. Олдинига кўпчилик учун кунига ортиқча иккиуч соат ухлашга кўникиш қийин бўлди. Лекин бунга кўника бошлашлари ҳамон улар ўзларини яхши ҳис этишди ва, аввалги шикоятларга ўрин қолмади. Шу асосда П.Тиллер киши кексайгани сайин уйқу муддатини қисқартирмаслиги, аксинча узайтириши лозим деган хулосага келди.

Бундай хулосанинг амалиётга қай даражада тўғри эканлигини аниқлаш мақсадида тадқиқотчи Г.Цицишвили узоқ умр кўришда ном қозонган Кавказдаги қариялар турмушини ўрганиб чиқди. 90 ва 100 ёшдан ошган бундай қариялар одатда 9 соатдан 16-17 соатгача ухлашаркан. Буни қандай изоҳлаш мумкин?

Олимларнинг уқтиришларича, киши кексайган сайин тананинг зўриқишидан кейин ўз куч-қувватини тиклаш жараёни секинлаша боради, шунга мувофиқ уйқу муддатларининг чўзилиши табиий ҳолдир. Аммо бу дегани 10-15 соат қилт этмай ётиш жоизлигини билдирмайди. Тадқиқотлар шундан далолат берадики, уйқунинг тетиклантирувчи таъсир доираси бир ярим соатлик муддатларни (1,5-3, 0-6, 0-7, 5-9 ва ҳ.к.) қамраб оларкан. Бошқача айтганда, сокин ва жадал тунги уйқу босқичлари тахминан 1,5 соат давом этади. Шу муддат охирига етганда танада ҳар сафар фаоллик юзага келади. Кишининг айни шу пайтда уйғониши тетиклик ҳолатига ўтишни осонлаштиради, уйқудан қониқиш ҳиссини келтириб чиқаради.

Уйқусизликни олдини олишнинг муҳим шартларидан бири ҳар куни айни бир пайтда ухлашга ўрганишдир. Бир қарашда бунинг имкони йўқдек туюлади. Турли турмуш ташвишлари, кутилмаган вазиятларни инобатга олмай иложимиз йўқ. Лекин кўп нарса инсоннинг ўзига ҳам боғлиқ. Ўз умри жиловини шарт-шароитлар ихтиёрига бериб қўйишни истамаган, ўз тақдирига ўзи хўжайин бўлишни хоҳловчи ҳар қандай кимса шак-шубҳасиз уйқу борасида ҳам ўзи учун мақбул тўрини топа олади. Бу тўлақонли ва самарали ҳаёт кечириш, соғлиқни мустаҳкамлаш ва шу тахлит умрга умр қўшишнинг энг муҳим омилларидан биридир.

Жаҳон илму фани, маданиятига салмоқли ҳисса қўша олган машҳур немис файласуфи Иммануэл Кант (1724-1804) гўдаклик ва ўсмирлик чоғида соғлиғи заиф бўлган, кўплаб хасталиклар гирдобида азият чеккан. Лекин қатъий кун тартибини жорий этиши натижасида 40 ёшга бориб жами касалликлар исканжасидан халос бўлган.

Кант ҳар куни кечқурун соат ўнда уйқуга ётиб, эрталаб бешда уйғонган. Икки соат вақтини турли муолажаларга сарфлаб, нонушта қилиб олгач, роппа-роса соат еттида кўча айланишга чиққан. Қор ёғадими, жала қуядими, ҳар куни бу одатини канда қилмаган. Буюк файласуф ўз кун тартибига шундай қатъийлик билан риоя қилганки, бора-бора аҳоли Иммануэл Кантнинг эрталабки сайрга чиқишига қараб ўз соатларини текширишга одатланишган.

Яна бир мутафаккир И.В.Гёте (1749-1832) ҳам табиатан заиф соғлиғини тиклаш борасида қатъият ва матонат кўрсатган буюк кишилардан биридир. Шунинг учун у ўз соғлиғига беэътибор кимсаларга ачинган, ўз мактубларидан бирида шундай қайд этади: «Манави З.ни қаранг, 75 га чиқар-чиқмас вафот этди-я. Баъзилар шунчалик аянчли мавжудотга ўхшайди, ҳатто узокроқ яшашни эплай олмай, Худо берган умрини муддатидан аввал барбод этишади».

Гётенинг бу сўзлари асло калондимоғлик эмас, балки ўз ирода кучи, ақл-заковатини ишга солиб, соғлиғини тиклаб олган ва шу тариқа самарали, тўлақонли умр кечириш имконига эга бўлган одамнинг табиатан жуда соғлом бўла туриб, ўз ҳафсаласизлиги боис турли хасталикларга йўлиқувчи ва бевақт нариги дунёга равона бўлувчи кимсалар хатти-ҳаракатларига ачиниш ҳисси уйғотган ўринли таъна дейиш мумкин. Дарвоқе, Кант, Гёте ва бошқа ўз ҳаётида қатъий кун тартибига амал қилган одамларнинг ҳеч қайсисига осон бўлган эмас, хусусан, кўзини юмган заҳоти уйқуга кетаверганлиги аниқ. Турли-туман ижодий режалар, кундузги турмуш ташвишлари уйғотган таассуротлар, кечинмаларнинг уйқуга ётишдан олдин хаёлда чарх уриши мутлақо табиийдир.

Бундай ҳолатни бартараф этиш учун Кант қуйидагича маслаҳат беради: «Қандайдир фикр хаёлда пайдо бўлиши ҳамон дарҳол диққатни буриш жоиз, ўшанда пайдо бўлаётган хаёллар ўзаро келишиб, аралаш-қуралаш таассуротларга айланади, натижада инсон вужуд ҳиссини бой бериб, тасаввурлар оғушига ғарқ бўлади (аслида уйқу деганлари шудир)».

Мутахассисларнинг эътироф этишларича, диққатни чалғитишнинг бу усули ҳозирги пайтда ҳам энг самарали тадбирлардан биридир. Тез уйқуга кетишнинг бошқа йўллари ҳам кўп. Биз уйқунинг аҳамияти ва моҳиятига қисман тўхталдик, холос.

Шермуҳаммад ЙЎЛДОШ ўғли.

Жаҳон ҳафта ичида

ҚУЁШ ХАЛАҚИТ БЕРДИ

Нижний Новгородда ўтказилиши лозим бўлган муз ҳайкаллар фестивали орқага сурилди. Бунинг сабаби шаҳарда ҳукмронлик қилаётган илиқ об-ҳаводир. Ташкилотчиларнинг маълум қилишича, муз-ку муз, ҳатто унинг ўрнини босиши мумкин бўлган қорни ҳам етарли миқдорда топишнинг иложи бўлмаган.

Шаҳар маданият ишлари департаментидан хабар қилишларича, фестиваль январь ойининг ўрталарида бўлиб ўтади. Шунда ҳам куннинг совушини кутиш керак. Ҳозирча танлов мавзуси сирлигича қолмоқда. Аммо баъзи узунқулоқ гапларга ишонадиган бўлсак, "ҳайкалтарош"лар ўзларининг янги йилга тегишли фантазияларини жонлантиришга ҳаракат қилиб кўришади.

Ўтган йилги танловга 20 тоннага яқин муз сарфланган бўлиб, иштирокчилар олдиндан дарёдан келтириб қўйилган гигант муз бўлакларидан турли шаклларни ўйишган эди.

ЯНГИ ЙИЛДА ЯНГИ ТАРТИБ

Нью-Йоркнинг янги мэри Элиот Спицер ўзининг биринчи иш кунини икки нафар ити кузатувида бошлаган. Бу ҳақда "The New York Times» газетаси хабар қилган. Спицер иш жараёнини иккита янги қарорга имзо чекиш билан бошлаган. У қарорларни имзолаётган пайтда эса итлари маросимни ёритиш мақсадида ҳозир бўлган журналистларга ҳуриб турган.

Айтганча, имзоланган ҳужжатлар шаҳар маъмурияти амалдорларининг маънавий қиёфаларига оид. Масалан, Спицер ўз маъмуриятида ишловчи амалдорларнинг хизмат автомашинасидан оилавий мақсадлар йўлида фойдаланиш ва қимматбаҳо совғалар олишини тақиқлаб қўйди.

Ўз вақтида Нью-Йоркнинг бош прокурори лавозимида ишлаган Элиот Спицер ўтган асрнинг 90-йилларида катта обрў қозонган эди. Ўшанда у йирик коррупцион жиноятларни очишга уриниб кўрган. Баъзи кузатувчиларнинг таъкидлашича, Элиот Спицернинг сайловларда ғалаба қозонишига айнан ўша пайтлардаги обрўси қўл келган.

РИЦАРЛИК ҲАМ ҲАЙФ

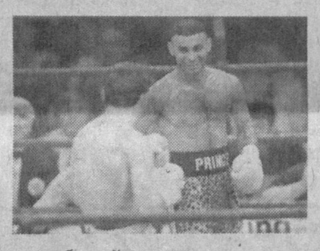

Буюк Британия қироличаси Елизавета II машҳур боксчи Насим Ҳамидни Британия империясининг рицари унвонидан маҳрум қилди, деб хабар тарқатди France Presse.

Қироличанинг бундай йўл тутишида боксчининг ўтган 2006 йилда 15 ойга озодликдан маҳрум этилгани асосий сабаб вазифасини ўтаган. Ўшанда жаҳоннинг собиқ чемпиони ўз автомобилини кайф билан бошқарганликда айбланган эди. Дарвоқе, унинг бундай ҳолатда биринчи маротаба қўлга тушиши эмасди. Бундан икки йил муқаддам у ўзи бошқариб келаётган автомобиль билан яна бир жиноятни амалга оширганди. Соатига 140 км. тезлик билан келаётган боксчи йўлнинг қарама-қарши томонига ўтиб кетган ва тўғридан келаётган автомобилга бориб урилган. Насим Ҳамидга жин ҳам урмади-ю, аммо иккинчи машинанинг ҳайдовчиси ногирон бўлиб қолди.

Келиб чиқиши яманлик бўлган Насим Ҳамид Шеффилд шаҳрида туғилган. У ўз фаолиятини бошлаган 1992 йилдан бери атиги бир маротабагина мағлубиятга учраган, холос. У 1995 йилда профессионал бокснинг WBO йўналишида жаҳон чемпиони бўлган эди. Боксчига рицарлик унвони эса 1998 йилнинг 31 декабрида берилган.

БИР УМРЛИК ЧИПТА

Лиссабон-Порту поездида туғилган қизалоққа бир умрлик чипта ҳадя этилди. Бу ҳақда ушбу рейсни амалга оширадиган Comboios de Portugal темир йўл компанияси вакили хабар берган. Comboios de Portugal катталиги жиҳатидан Португалияда иккинчи ўринда турадиган компания саналади.

Марианна Португалия пойтахтидан Порту шаҳрига йўл олган поезднинг вагон-ресторанида дунёга келган. Бевақт тўлғоқ тутган аёлга эса кондуктор ва вагон-ресторан хизматчиларидан бири доялик қилган. Тўғри, бу пайтда уларга ҳақиқий акушер телефон орқали ўз маслаҳатларини бериб турган эди.

Кейинроқ қизалоқ ўз онаси билан касалхонага келтирилган ва у ердаги шифокорлар ҳар иккаласининг ҳам соғлом эканлигига гувоҳлик беришган. Темир йўл компанияси раҳбарияти ҳам ёш онани табриклашни унутмаган.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди.

БИЛАСИЗМИ?

Одам бир кунда 15 мартагача кулади. Йиғининг ўртача кўрсаткичи эса уч кунга бир марта тўғри келар экан.

* * *

Нисбийлик назариясининг асосчиси Альберт Эйнштейн 3 ёшигача бир оғиз ҳам гапирмаган. Лекин 12 ёшида Евклид геометриясига "тиши ўтган"ига нима дейсиз?

* * *

Ҳар сонияда Ер аҳолисининг 1 фоизи ичкилик туфайли вафот этади.

* * *

Аёллар кокили ўртача 200 минг соч толасидан иборат, у 20 тоннагача юкни кўтаришга қодир.

* * *

Инсон умрининг охиригача 150 триллион бит ахборотни эслаб қолар экан.

* * *

Юқоридаги киприкларимиз сони 150–200, пасткилари эса 50–100 тагача бўлади. Уларнинг «ҳаёти» эса 150 кунгача давом этади. Қайта ўсиб чиқаверади. Бир йилда 84 миллион марта киприк қоқар эканмиз.

* * *

Миямизда 20 миллиард дона асаб ҳужайралари жойлашган. Улар ҳар куни 96 миллион бит ахборотни сақлаб қолиш қудратига эга.

Беҳзод ҚОДИРОВ тайёрлади.

(Газетамизнинг келгуси сони 17 январь куни чиқади).

Муассис: «Миллий тикланиш» демократик партияси

MILLIY TIKLANISH

Таҳрир ҳайъати

ТЕЛЕФОНЛАР:
Қабулхона — 133-67-51
Бўлимлар — 136-58-73
Реклама ва эълонлар бўлими — 136-58-73

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.
Босишга топшириш вақти 20.00
Нашр кўрсаткичи — 158

Газета 014-рақам билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма: Г — 23.
Ҳажми 2 босма табоқ.
Адади 2344
Сотувда эркин нархда

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Манзил: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй

Босишга топширилди 21.30

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
№

O'ZBEKISTON "MILLIY TIKLANISH" DEMOKRATIK PARTIYASI

2007-yil, 17-yanvar, chorshanba, 2 (385)-son.

Миллий тикланиш — миллат келажаги

MILLIY TIKLANISH

Gazeta 1995-yil, 10-iyundan chiqa boshlagan

Haftalik gazeta

O'zbekiston "Milliy tiklanish" demokratik partiyasining ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy gazetasi

Мамлакатимизнинг бош зиё масканида

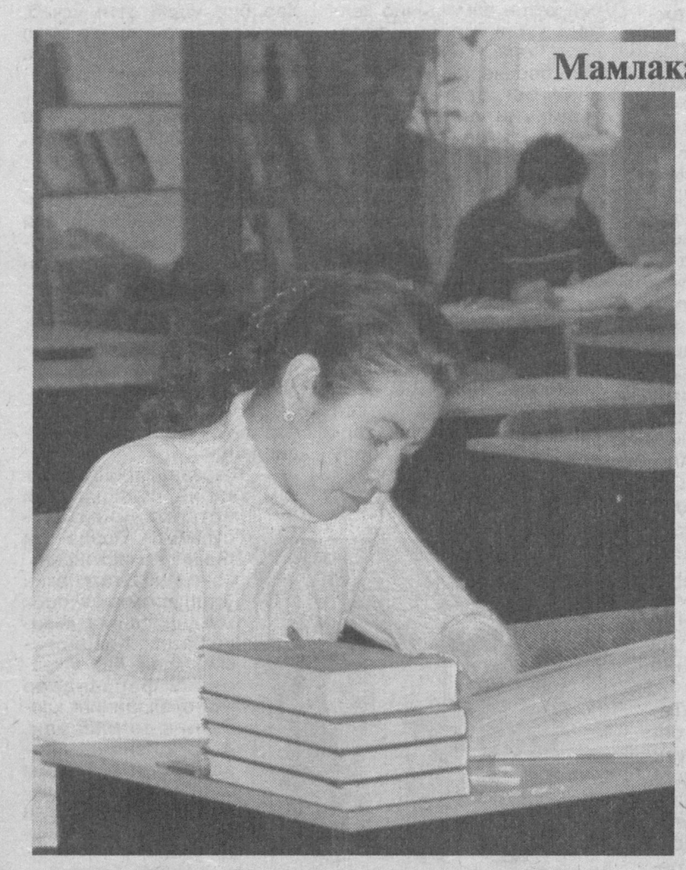

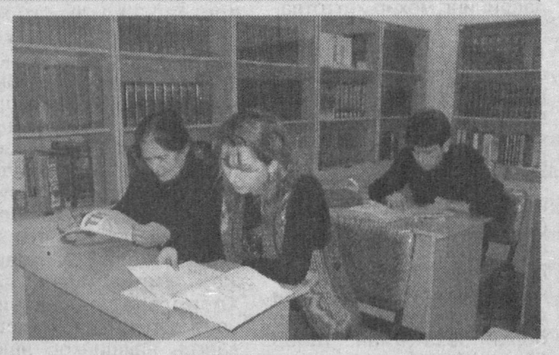

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси мамлакатимиздаги энг кўҳна зиё масканларидан биридир. Бундан беш йил муқаддам унга Миллий кутубхона мақоми берилди. Зиё маскани захирасида бугунги кунда олти ярим миллионга яқин китоб сақланмоқда.

МУТОЛАА МАЪНАВИЯТНИ ОШИРАДИ

— Биргина ўтган йилнинг ўзида 26 мингдан зиёд китоб сотиб олинди, — дейди кутубхона директори, социология фанлари доктори Абдусалом Умаров. — Бундан ташқари, 3 мингга яқин китоблар Россия давлати томонидан совға қилинди. Кези келганда шуни айтиш керакки, зиё масканимизда Ёшлар ахборот-ресурс маркази ҳам фаолият кўрсатади. Марказ фонди ўттиз мингдан зиёд адабиётларни ўз ичига олган. Захирамизда китоблардан ташқари даврий журнал, газеталар, меъёрий-техник ҳужжатлар, микрофильмлар, микроплёнкалар, ноёб ва бебаҳо нашрлар ҳам мавжуд. Ҳозирги ёшлар жуда билимли ва илмга чанқоқ. Шуни инобатга олиб кутубхонамизга аъзо бўлувчиларни 15 ёшдан деб белгиладик.

Ҳозирда кутубхона 20 дан ортиқ давлатлар билан ҳамкорликда фаолият олиб боряпти. Шунинг натижаси ўлароқ, бу ерда хорижий тиллардаги адабиётларнинг сони 364 мингдан зиёдни ташкил этади. Бундан ташқари, ўқув қўлланмалари, илмий-техник адабиётлар сони икки миллиондан ортиқдир. Шу ўринда ўтган йилнинг ўзида 433668 дан ортиқ фуқаролар кутубхона хизматидан фойдаланганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Айни пайтда зиё масканига аъзо бўлган китобхонлар сони эса ўн беш минг нафардан зиёд. Кутубхона шаҳримиздаги турли олий ўқув юртлари билан ҳамкорлик қилади. Мазкур масканда турли мавзуларда кўргазмалар ташкил этилади, давра суҳбатлари, турли соҳа вакиллари билан учрашувлар ўтказиб турилади.

Китобхонлар ўзларига керакли маълумотларни бепул интернет тармоғига уланган компьютерлар орқали ҳам топишлари ҳам мумкин. Зеро, кўп китоб мутолаа қилган кишининг маънавияти ҳамма нарсадан устун туради.

Адибахон ҒАЙРАТ қизи.
Азамат АҲМАД олган суратлар.

ФАОЛЛАР ТАШАББУСИ

ЎзМТДП Хоразм вилоят кенгаши «Ёшлар қаноти»нинг ҳисобот йиғилиши бўлиб ўтди.

* * *

Партиянинг Қорақалпоғистон Республикаси Тахтакўпир туман кенгаши ташаббуси билан «Ишбилармонлик — давр талаби» мавзуида ўқув-семинар ташкил қилинди.

* * *

ЎзМТДП Бухоро вилояти Вобкент туман кенгашида «Жамият ҳаётида оналик ва болаликни ҳимоя қилиш масалалари» мавзуида давра суҳбати ўтказилди.

* * *

Партиянинг Наманган вилоят кенгашида «Хотин-қизлар» қаноти ташаббуси билан «Фаол аёл — жамият кўзгуси» мавзуида йиғилиш бўлиб ўтди.

* * *

ЎзМТДП Бухоро вилояти Вобкент туман кенгашида партиянинг «Хотин-қизлар қаноти» ташаббуси билан «Хотин-қизлар — мустақиллик йилларида» номли тадбир ўтказилди.

* * *

Жиззах вилояти Дўстлик тиббиёт колледжида партиянинг туман кенгаши ташаббуси билан Ватан ҳимоячилари кунига бағишлаб «Шу азиз Ватан барчамизники» мавзуида тадбир ташкил этилди.

* * *

ЎзМТДП Сурхондарё вилоят кенгаши ташаббуси билан «Миллий қадриятлар — боқийлик сари» мавзуида тадбир бўлиб ўтди.

* * *

Партиянинг Сурхондарё вилояти Жарқўрғон туман кенгашида Президентимизнинг 2006 йил 25 августдаги «Миллий ғоя тарғиботи ва маънавий ишлар самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги Қарори юзасидан йиғилиш ўтказилди.

* * *

ЎзМТДП Навоий вилояти Хатирчи туман кенгашида «Миллий демократик ғоялар — ҳаётимиз пойдевори» мавзуида тадбир ташкил этилди.

* * *

Партиянинг Сурхондарё вилояти Музработ туман кенгашида Президентимиз томонидан Олий Мажлис Қонунчилик палатасига қонунчилик ташаббуси тартибида киритилган «Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида»ги Конституциявий қонун лойиҳаси муҳокамасига бағишланган йиғилиш ўтказилди.

* * *

ЎзМТДП Хоразм вилояти Урганч шаҳар кенгашида ҳам мазкур қонун лойиҳаси муҳокамасига бағишланган навбатдан ташқари пленум бўлиб ўтди.

* * *

Партиянинг Жиззах вилояти Зомин туман кенгашида «Янги орзулар сари» номли тадбир ўтказилди.

* * *

ЎзМТДП Хоразм вилояти Янгибозор туман кенгаши ташаббуси билан «Мен истиқлол фарзандиман» номли тадбир ташкил этилди.

ЎзМТДП Марказий кенгаши матбуот хизмати.

Эътироф

Қадимда бир золим подшоҳнинг севимли оти бўлиб, уни еру кўкка ишонмас экан. Кунлардан бир куни подшоҳнинг уюри кечувдан ўтаётганда ҳалиги от дарёга ғарқ бўлибди. Бундан ғазабланган шоҳ дарёдан ўч олмоқчи бўлибди ва бир неча каналлар қаздириб, дарё сувини бошқа ўзанга буриб юборибди. Аммо орадан минг йиллар ўтиб, дарё яна бирлашиб, ўз ўзанида оқа бошлабди.

ИСЛОМ МАДАНИЯТИ ПОЙТАХТИГА МУНОСИБ ШАҲАР

Ҳа, оққан дарё оқаверади, деган мақол бежиз айтилмаган. Балки халқ орасида бу ибора дарёни қуритмоқчи бўлган нодон шоҳнинг хатти-ҳаракати ўлароқ дунёга келгандир.

Мустабид тузум даврида миллатимизнинг маърифат уммонини ҳам қуритмоқчи бўлишди. Аммо бунга эриша олмадилар. Эшитганим бор. Чор Россияси саркардалари юртимизга бостириб кирган даврда Тошкентдан оқ пошшога йўлланган бир мактуб қайсидир музейда ҳамон сақланаркан. Унда қуйидаги сўзлар битилган экан: «Биз бу юртга бостириб келганимизда, очиғи уларнинг маданият ва маърифат борасида анча юқорилаб кетганини кўриб, ҳайратдан ёқа ушладик. Энди бўлса бемалол айта оламанки бизнинг «саъй-ҳаракатимиз» ўлароқ бу юрт маданияти юз йил орқага кетди».

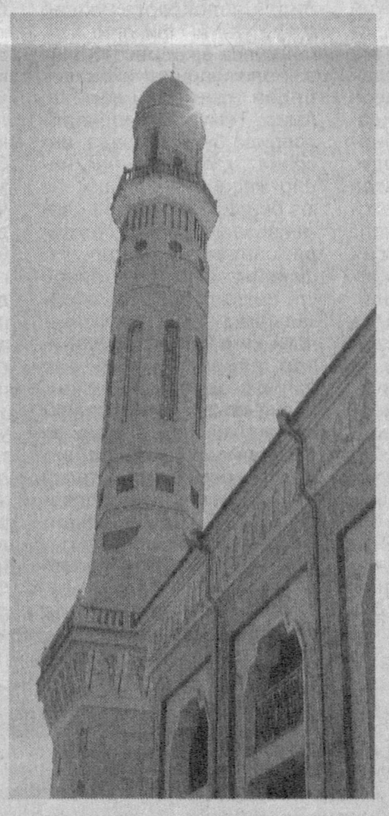

Бобом раҳматли бир умр Ҳаж зиёратини орзу қилиб ўтганлар. Тошкентдаги собиқ Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлар диний идорасига жуда кўп маротаба қатнаганлар. Охири, бор мол-мулкини сарфлаб, Ҳожи бадал деган мақомга эришган. Ўшанда бобомга Каъбатуллоҳнинг сурати туширилган катта портрет ва ҳожи бўлганликлари ҳақида бир парча расмий қоғоз келтириб беришганда у кишининг йиғлаганларини бир кўрсангиз эди. Бу кўз ёшларнинг маънисини энди тушунгандек бўламан. Энди билсам, ўшанда бобом мустабид тузум жабридан, хўрликдан, ипсиз боғланганликдан йиғлаган экан.

Ниҳоят, истиқлол қуёши порлади. Дарё яна оқа бошлади. Оққанда ҳам шундай оқдики, унга яна тўғон қўйиб тўсмоқчи бўлганларни ўзи билан бирга оқизиб кетди. Яқинда матбуотда эълон қилинган яна бир хабардан дилимиз беҳад қувончга тўлди. Таълим, фан ва маданият масалалари бўйича Халқаро ислом ташкилоти 2007 йилда Тошкентни Ислом маданиятининг пойтахти деб эълон қилди. Юртимизда ислом маданияти ва илми, ислом мероси ва ёдгорликларини асраш ва янада бойитиш борасида олиб борилаётган ишлар учун пойтахтимиз шундай юксак ва фахрли номга сазовор деб топилди.

Бу юртда ислом оламида ўзининг муносиб ўрнига эга ҳадис илмининг султони Имом ал-Бухорий вояга етган. Бу юртни ислом динининг қуввати деб тан олишган. Бу заминга бундай унвонларнинг кўпи ярашади. Юртбошимиз ташаббуси билан барпо этилган Тошкент Ислом университети фаолият кўрсата бошлаганига ҳали унча кўп вақт бўлгани йўқ. Аммо бу қисқа вақт мобайнида МДҲ ҳудудидаги ягона бу олий ўқув юртида жуда кўплаб дин ва сиёсат, бағрикенглик ҳамда дунёда тинчлик ва барқарорликни сақлашнинг долзарб мавзуларига бағишланган халқаро конференциялар, семинар ва давра суҳбатлари ўтказилди. Юртимизга ташриф буюрган ҳар қандай нуфузли меҳмонлар сафларининг аввалини бу масканни зиёрат қилишдан бошлайдилар.

Жаҳондаги юзлаб шаҳарлар орасидан айнан Тошкент 2007 йилда Ислом маданиятининг умумжаҳон пойтахти деб танланди. Ислом конференцияси ташкилоти (ОИК) таркибидаги муассасалардан бири — Таълим, фан ва маданият масалалари бўйича Халқаро Ислом ташкилоти биринчи галда республика раҳбариятининг ўзбек халқи маданий ва маънавий қадриятларини қайта тиклашга йўналтирилган сиёсати, шунингдек, Ўзбекистон ҳукумати томонидан ислом цивилизацияси ёдгорликларини ҳимоя қилиш ва кўз қорачиғидек асраш бўйича кўрилаётган чора-тадбирларга алоҳида эътибор қаратишган.

Зеро, бу юртдан Ислом олами номларини ҳурмату эҳтиром билан тилга оладиган, эъзозу икром билан эслайдиган алломалар етишиб чиққан. Улар ёққан илм машъалалари эса асрлар оша нафақат бизнинг, балки бутун башариятнинг шуурини ёритмоғи шубҳасиздир.

Муҳаммад СИДДИҚ.

ПРЕЗИДЕНТ АСАРЛАРИ КУТУБХОНАСИ

Бахмал тумани ҳокимлиги ва «Обод» маҳалла Нуронийлар уйи қошида шундай кутубхона ташкил этилди. Ундан Юртбошимизнинг 100 га яқин асарлари, фотосуратлар, газета ва журналлар тахламлари ўрин олган. Шинамгина кутубхона ва ўқув зали мавжуд.

— Ҳар ой биринчи ва охирги ҳафтасининг сешанба куни раҳбарлар, пайшанба куни ижтимоий соҳа ходимлари, шанба куни тадбиркор, ишбилармон, фермер хўжаликлари бошлиқлари иштирокида Президент асарлари ўқувини ташкил этганмиз, — дейди туман ҳокими Маматқул Қаршибоев. — Ўқув иштирокчилари амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари, ислоҳотлар самараси, миллий истиқлол мафкурасининг Ватан равнақи, юрт тинчлиги, халқ фаровонлиги, комил инсон ғояларининг нечоғли аҳамиятга молик эканлигини ўзлари ишлаётган корхона, ташкилот, муассаса, хўжаликлар ишчи-хизматчиларининг, қолаверса, маҳалла, мактаб, оилаларга етказишмоқда. Келгусида ана шундай кутубхоналарни ҳар бир корхона, ташкилот, муассаса, маҳаллаларда очиш ниятимиз бор.

Айни пайтда мингдан зиёд китобхон кутубхонага аъзо бўлишган. Уларнинг кўпчилигини тадбиркор ва фермерлар ташкил этади. Айниқса, Президентимиз фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари чоп этилган газета ва журналларни сўраб келувчилар кўп.

Бўрибой НОРҚУЛОВ,
"Миллий тикланиш" мухбири.

Ташаббус

Партия ҳаёти

ҚОНУН ЛОЙИҲАЛАРИ МУҲОКАМАДА

Биринчи Республика тиббиёт коллежида "Миллий тикланиш" демократик партияси Тошкент шаҳар Чилонзор туман кенгашининг навбатдан ташқари пленуми бўлиб ўтди. Уни партиянинг туман кенгаши раиси И.Бувахонов кириш сўзи билан очиб, йиғилганларни кун тартиби билан таништирди.

Йиғилишда ЎзМТДП Марказий кенгаши раиси ўринбосари Хайринисо Мирзажонова, таниқли мусаввир, Ўзбекистон санъат арбоби Ортиқали Қозоқовлар сўзга чиқиб, Президентимиз томонидан Олий Мажлис Қонунчилик палатасига қонунчилик ташаббуси тартибида киритилган "Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида"ги Конституциявий қонун, "Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига (89-моддасига, 93-моддасининг 15-бандига, 102-моддасининг 2-қисмига) тузатишлар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳалари ҳамда мамлакатимиз раҳбарининг Конституциямизнинг 14 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузалардан келиб чиқадиган вазифалар юзасидан фикр алмашилди. Маърузада таъкидланганидек, партиялар ўзининг ижтимоий-сиёсий фаолиятини аҳоли орасида қанча жонлантириб, кенгайтириб борса, халқимиз ва сайловчиларнинг сиёсий онги ва фаоллиги шунча ошиб, уларнинг ислоҳот ва ўзгаришларга таъсири тобора ортиб боради. Шу боис партиянинг Тошкент шаҳар кенгаши пленумида туман кенгашлари томонидан кенгомма ўртасида ушбу қонун лойиҳалари кенг муҳокамасини ташкил этиш, аҳолининг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, туман, шаҳар кенгашлари депутатлари, бошланғич партия ташкилотларини фаоллаштириш зарурлигига, алоҳида эътибор қаратилганди.

Шунингдек, йиғилишда партияга аъзо бўлган колледж ўқитувчиларига аъзолик гувоҳномалари топширилди.

Шаҳодат МИРЗААЛИЕВА.

ХОВОСГА ҲАВАС

Яқинда Сирдарё вилоятининг Ховос тумани ташкил этилганлигининг 80 йиллигига бағишланган "Шунчалар гўзалдир бу азиз диёр" номли тадбир бўлиб ўтди.

Унда ЎзМТДП Марказий кенгаши раиси Х. Дўстмуҳамедов, Ф. Ҳотамов иштирок этди.

Тадбирни вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари О. Ашурматов очиб, йиғилганларни самимий қутлади.

Шундан кейин вилоят кенгаши депутати А.Турдиқулов ва туман ҳокими С.Назаровлар сўзга чиқиб, ватанга, ўз халқига садоқатли бўлиш ва меҳрини бериш юртнинг гуллаб-яшнашида алоҳида ўринга эгалигини таъкидладилар.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Гулсанам Мамазоитова ўзининг чиқиши билан йиғилганларни хушнуд этди. Тадбир йиғилганлар кўнглига ажойиб хотираларни муҳрлади.

М. БОЗОРБОЕВ,
ЎзМТДП Сирдарё вилоят кенгаши раиси.
Ш. ТАНГРИЕВ,
ЎзМТДП Ховос туман кенгаши раиси.

2007 йил — Ижтимоий ҳимоя йили

МЕҲР РИШТАЛАРИ УЗИЛМАСИН

Эзгулик кўнгил мулкидир. Яхшилик одамларга меҳр-оқибатли бўлишдан бошланади. Бир-бирига меҳрли одамларнинг иши ҳамиша барокатли бўлади. Донолар айтганидек: "Савобнинг энг каттаси хайру саховатдан келади".

Жорий йилнинг Ижтимоий ҳимоя йили деб номланиши бошқалар қатори вилоят партия ташкилотлари, партия аъзолари зиммасига ҳам катта масъулият юклади. Яқинда шу ва бошқа бир қатор масалалар юзасидан Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Наманган вилоят кенгашида партиядан сайланган депутатлар гуруҳининг кенгайтирилган йиғилиши ўтказилди. Унда кам таъминланган оилалар, муҳтожларни ижтимоий ҳимоя қилиш муҳимлиги ҳақида сўз борди. Бундан ташқари, 2007 йилда амалга ошириладиган ишлар, оммавий-сиёсий, маданий-маърифий соҳада ўтказиладиган тадбирлар юзасидан зарур чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилди.

Вилоят партия кенгаши фаоллари Норин тумани ва Наманган шаҳрида яшовчи 200 нафар ногирон, боқувчисини йўқотган кишиларнинг аҳволидан хабар олишди. Уларга озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилди. Вилоят партия кенгаши ва депутатлар гуруҳи вакиллари томонидан кам таъминланган, камхарж оилаларнинг 1000 нафардан ортиқ фарзандларига байрам совғалари улашилди. Бу хайрия тадбирлари йил давомида қилиниши зарур бўлган ишларнинг дебочасидир, дейишмоқда фаолларимиз.

С. ПАХРИТДИНОВА,
ЎзМТДП Наманган вилоят кенгаши мутахассиси.

Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллиги олдидан

УЙҒОНИШ ДАВРИНИНГ БЕШИГИ

Бу улуғ шаҳар узоқ йиллар мобайнида бир неча ҳукмрон сулолаларга пойтахтлик қилган. Самарқандда тахтга ўтирган ҳукмдорлар ўз иқтидорлари даражасида бу шаҳарни обод қилганлар, гуллатиб-яшнатганлар ёки аксинча ҳеч нарса қурмасдан бу дунёни тарк этганлар. Жаҳон тарихчиларининг якдиллик билан тан олишларича, Самарқанд соҳибқирон Амир Темур салтанатининг пойтахти бўлган даврда "ер юзи сайқали", жаҳон маданиятининг марказига айланган. Самарқанднинг Турондаги бошқа шаҳарлардан фарқ қилувчи бир жиҳати шаҳарнинг икки ўринга эгалигидир. Қадимги Самарқанд шаҳарнинг дастлабки ўрни то мўғуллар босқинига қадар ҳозирда Афросиёб харобалари деган ном билан машҳур тепаликда бўлган. Мўғуллар 1220 йили Афросиёбни шу даражада вайрон қилдиларки, уни қайта тиклашнинг иложи бўлмади. Бир пайтлар гуллаб-яшнаган Афросиёб — Самарқанд абадий вайронага айланди.

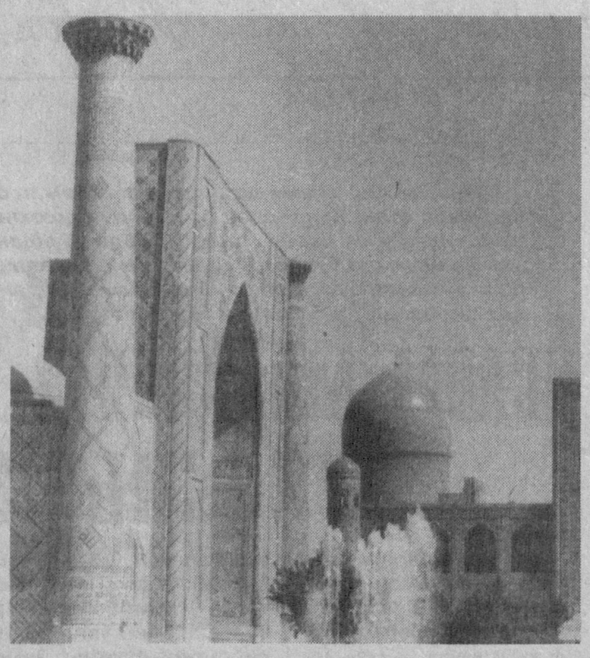

Соҳибқирон Амир Темур Самарқандни мўғуллардан озод қилгач, 1370 йилдан бошлаб янги Самарқандга, яъни темурийлар Самарқандига асос солди. Амир Темур Самарқандни ўз давлатининг пойтахти сифатида танлагач, уни ер юзининг сайқалига айлантиришни ният қилди. У иқтидорли лашкарбоши, давлат арбоби бўлиши билан бирга моҳир меъмор ҳам эди. Соҳибқирон меъморчиликнинг энг нозик жиҳатларини яхши билар, меъморлар билан баҳслашар, лойиҳага ўзгартиришлар киритар, мукаммал бўлгач эса қурилишига фармон берарди.

Мўғуллар Самарқандни истило қилганларидан сўнг шаҳар атрофидаги барча мудофаа деворларини текислаб ташлагандилар. Самарқанд шаҳри то Амир Темур тахтга чиққунича дарвоза-ю, деворсиз ҳувиллаб ётди. Балхда бўлиб ўтган қурултойдан сўнг Моваройуннаҳр ҳукмдори қилиб сайланган Амир Темур Самарқандга келиб, янги Самарқандга асос солди. Дастлаб бунёд қилиниши лозим бўлган шаҳар атрофи баланд мудофаа деворлари билан ўраб олинди. Новдон ариғининг чап қирғоғида шаҳар Арки бунёд қилинди, унинг атрофи ҳам баланд мудофаа девори билан қуршалди. Аркнинг ичига Кўксарой ва Бўстонсарой номли ҳашаматли саройлар, ҳаммомлар ва бошқа бинолар ҳам қурилди. Арк ичидаги тўрт қаватли Кўксаройда Амир Темурнинг бой кутубхонаси, хазинаси ва тожу тахти сақланарди. Аркнинг шарқий томонида жойлашган шаҳар олтита дарвозага эга бўлиб, ҳар бир дарвозадан бошланган кенг ва равон йўллар шаҳар марказидаги катта майдонда бир-бири билан туташарди. Кўчаларнинг ёқасида ҳунармандларнинг устахоналари, савдогарларнинг дўконлари жойлашган бўлиб, бу ерда кеча-ю кундуз савдо-сотиқ қайнарди.

Соҳибқирон бобомиз ғамхўр ва иқтидорли давлат арбоби бўлгани учун шаҳар ичидаги ободончиликка мос равишда Самарқанд шаҳри атрофида ҳам улкан бунёдкорлик ишларини олиб боришга бошқош бўлди. Шаҳар атрофида бири-биридан гўзал, баҳаво ва хушманзара 12 та боғ-саройлар бунёд қилинди. Самарқанд ер юзидаги энг гўзал шаҳарлардан бирига айланди. Шарқ ва Ғарбдан келган сайёҳлар, элчилар, савдогарлар шаҳарнинг гўзаллигидан ҳайратга тушдилар, унинг таърифини олис ўлкаларга олиб кетдилар. Амир Темур сарой аъёнлари билан Самарқанд атрофини айланиб чиқиб, бир неча жойларга Миср, Дамашқ, Султония, Шероз, Бағдод каби номларни берди. Бу тадбири билан соҳибқирон Шарқнинг энг гўзал ва улуғвор шаҳарлари Самарқанднинг олдида кичик бир қишлоқларга ўхшаб қолди, деган фикрни берган бўлса ажабмас. Кўпчилик олимларнинг якдиллик билан тан олишларича, Амир Темур ҳукмронлиги даврида буюк Туронда, инсоният ҳаётидаги энг нодир жараён — ренессанс юз берди. Туронда юз берган аввалги ренессансларда санъат ва маданият, фаннинг айрим соҳалари ўта ривожланиб, баъзи соҳаларида ўсиш бўлмаганлиги кузатилган. Темурийлар даврига келиб эса санъат ва маданиятнинг барча соҳалари биргаликда ривожланди. Темур ва Темурийлар даврида энг моҳир меъморлар, усталар пойтахтларда ҳукмдорларнинг талаблари, дидларига, давлатнинг шон-шуҳратига мос биноларни қурардилар.

Антик, илк ўрта ва ўрта асрларда Самарқанд, Бухоро, Шаҳрисабз, Қарши, Термиз, Хива ва Урганчда юксак чўққиларга кўтарилган шаҳарсозлик, меъморчилик Амир Темур даврида қайта тикланиб, унга янги қирралар, жило ва улуғворлик берилди. XIV асрда Турон меъморчилигига киритилган катта бир янгилик мовий рангни кенг миқёсда қўлланишидир. Бу ҳақда франциялик темуршунос олима Фредирик Брессанд хоним: "Амир Темур туркий ҳукмдор бўлганлигидан барча туркий халқлар учун муқаддас бўлган кўк рангга ихлос қиларди. Шу сабабли у кўк, мовий рангни меъморчиликка кенг миқёсда жорий қилди", — деб ёзганди. Олиманинг бу фикрида жон бор, албатта. Меъморчилик обидалари ҳар бир давлатнинг куч-қудратини ўзида акс эттирувчи ойнага ўхшайди. Амир Темур давридаги меъморчилик обидалари ўзининг улуғворлиги, кенг кўламлилиги билан яққол ажралиб туради.

Олти аср мобайнида унутилган деворий рангтасвир санъати Амир Темур даврига келиб қайта жонланди ва янада янги руҳ, жило билан ривожланди. Тарихчиларнинг ёзишича, Амир Темурнинг ташаббуси билан қурилган саройлар ва кўшкларнинг деворлари нафис рангтасвирлар билан безалди. Бу суратларда ўша давр мусаввирлари Амир Темурнинг Ҳиндистон, Эрон ва Дашти Қипчоқда олиб борган жангларига бағишланган мавзуларни, соҳибқироннинг элчилар, олимлар, ҳукмдорлар билан қилган суҳбатлари, сайллари ва базмларини акс эттирганлар. Саройларнинг деворларига соҳибқирон, малакалар ва жасур лашкарбошиларнинг суратлари ҳам ишланган.

Бундан ташқари, Самарқандда Амир Темур даврида манзарали рангтасвир ҳам ривожланди. Унинг фармони билан қурилган Ширинбека оға, Туманбека оға ва Бибихоним мақбараларининг деворлари ранг-баранг манзарали рангтасвир билан безалган. Дарахтлар, буталар, гуллар, ўсимликлар олтин ва мовий бўёқларда акс эттирилган. Ўша даврда Самарқандда тўқимачилик ва газлама яратиш ҳам юксак чўққига кўтарилди. Самарқандлик моҳир газламачилар яратган нафис, ранг-баранг, пишиқ матолар дунёнинг турли бурчакларидан келган савдогарлар учун ноёб мол ҳисобланарди. Ипакдан тўқилган чойшаблар, ёстиқлар, атлас ва олтин қўшиб тўқилган парчалар кўпгина ҳукмдорлар, вазирлар, бой-бадавлат кишилар учун энг қимматли мато ҳисобланган.

Амир Темур давридан бошлаб Самарқанд, Бухоро ва Хиротда алоҳида миниатюра мактаблари пайдо бўлиб, шакллана борди. Самарқандда ўз даврининг моҳир миниатюрачи мусаввирлари Абдулҳай ва унинг шогирди Пир Аҳмад Боғи Шамолийлар яшаб, ижод қилганлар. Айрим фикрларга кўра, Бағдодда Амир Темурнинг набираси Искандар Султон саройида хизмат қилган машҳур миниатюрачи мусаввир Жунайд Султоний ҳам Самарқанддан борган. Унинг ижоди Бағдод миниатюра мактабининг ривожига катта туртки бўлган.

Илму фан ва маданиятнинг ривожида сифатли қоғознинг аҳамияти катта, албатта. Самарқанд VIII асрдан бошлаб ўз қоғозлари билан машҳур бўлгани тарихдан яхши маълум. Шуниси аҳамиятлики, Амир Темур даврига келиб Самарқандда қоғоз ишлаб чиқариш янада ривожланди. ўзининг нафислиги ва сифати билан барчага манзур бўлган Самарқанд қоғозларини Шарқ ва Ғарбдан келган савдогарлар катта миқдорда сотиб олишарди. Бу ҳақда Мирзо Бобур "Оламда яхши қоғоз Самарқанддан чиқар", — деб ёзгани ҳам буни исботлаб турибди.

Ҳаттотлик санъатининг юксак даражада ривожланганини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринли. Ўз даврининг моҳир ҳаттотлари Амир Темур ва бошқа темурий шаҳзодаларнинг шахсий кутубхоналари учун Қуръони карим, ҳадислар ва бошқа диний асарларни, Фирдавсийнинг "Шоҳнома"си, Низомийнинг "Хамса"сини ҳамда Шарқнинг бошқа нодир асарларини алоҳида меҳр-муҳаббат билан ёзиб чиққанлар. Бу асарлар ёзилган қоғознинг четлари олтин суви ҳамда ҳаворанг бўёқлар билан безатилган. Тайёр бўлган қўлёзмаларни муқоваловчилар, яъни лаввоҳлар олтин сувида ўймакор нақшлар билан зийнатлаган, чарм ва картон муқовалар билан қоплаганлар. Бизнинг давримизгача сақланиб қолган бундай асарларнинг кўпчилиги бугунги кунда жаҳон кутубхоналарининг энг бебаҳо бойлиги ҳисобланади.

Бир неча минг йиллик анъаналарга эга бўлган Самарқанд кулолчилик санъати Амир Темур даврига келиб янги поғоналарга кўтарилди. Шарқ ва Ғарбни боғлаб турган Буюк Ипак йўлига соҳибқирон томонидан катта ғамхўрлик қилиниши Самарқанд ҳунармандларининг халқаро маданий алоқаларини янада кучайтирди. Улар хитой чинниларининг таъсирида чиннисимон сополлар кашф эдилар. Ўз жаранги ва нафислиги билан машҳур хитой чинниларидан қолишмайдиган бу сопол идишларга кўпинча мовий бўёқлар билан қушлар, гуллар ва оҳуларнинг тасвирлари чизиларди.

Санъатнинг кўпгина соҳаларида довруқ таратган самарқандлик усталар кандакорлик ва металлга ишлов бериш санъатида ҳам моҳирлик қилдилар. Тарихий манбаларда айтилишича, Самарқанддаги Амир Темур жомеъ масжидининг дарвозаси 7 хил металл қоришмасидан қуйилган ва сиртига ажойиб нақшлар чизилган. Бу ажойиб санъат асарини Эрон шоҳи Нодиршоҳ Эронга олиб кетиб, яна жойига келтириб қўйган эди. Аммо XVIII асрга келиб дарвоза эритилиб, ундан тангалар ясашди. Афсуслар бўлсинки, заргарона моҳирлик билан олтин, кумуш ҳамда бир неча хил металларнинг қоришмасидан яратилган бетакрор санъат асарларининг кўпчилиги ҳозиргача сақланиб қолмаган. Тўғрироғи, бошқа давлатларга олиб кетилган ёки эритиб турли хил буюмлар ясалган.

Бу қадимий шаҳарга ташриф буюрган испан сайёҳи Клавихо Амир Темур Конигилда уюштирган сайлларда қатнашар экан, ўз кундаликларида соҳибқирон учун бу жойда тикланган чодирларнинг нозик дид билан безатилганини ёзади. Курсилар, хонтахталар, коса, пиёла, кўза ва чойдишлар ҳам ўзига хослиги билан ажралиб турган, Амир Темурнинг ўзи ва лашкарлари учун ясалган қуролярғоғлар, безаклар ҳам кўрганларни ҳайратда қолдирган.

Наққошлик, ёғоч ўймакорлиги ва тоштарошлик санъатлари Самарқандда бунёд этилган мадрасалар, саройлар, масжид ва мақбараларнинг ўзига хослигида ҳам намоён бўлади. Ўша даврнинг усталари оддий ёғочларга жон киритишган гўё. Ҳозиргача санъатнинг ноёб дурдоналари ҳисобланган нақшинкор эшикларнинг айримлари Англия, Россия ва кўҳна Самарқанднинг ўзида сақланиб турибди. Мармар, гранит ва оҳактошдан ишланган тоштарошлик намуналари Амир Темур фармони билан бунёд қилинган обидалар ва қабртошларда сақланиб қолган.

Соҳибқирон Амир Темур фаолиятига баҳо берилганида кўпроқ унинг саркардалик салоҳиятига урғу берилади. Буни инкор этмаган ҳолда бу улуғ зот камдан-кам ҳукмдорларга насиб этадиган ренессанс — уйғониш жараёнини юзага чиқарганлигини таъкидлаш ўринлидир. Самарқандда порлаган илм-фан ва маданият маёғи Эрон, Хуросон, Туркия ва Ҳиндистон каби давлатларда маданий ҳаётнинг ривожланишига катта таъсир кўрсатди. Темурийлар тарих саҳнасидаги ўз ўринларини бошқа сулолаларга бўшатиб берганларидан сўнг ҳам Амир Темур ёқиб кетган уйғониш машъаласи ўчмади. Келгуси авлодлар ҳам бу ёруғ йўлдан бориб илму фан ривожи учун дадил одимлар ташладилар. Шу боисдан ҳам ҳақли равишда Самарқандни уйғониш даврининг бешиги десак, муболаға бўлмайди.

Амриддин БЕРДИМУРОДОВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси Археология институтининг етакчи илмий ходими.

Ватан ҳимоячилари ҳаётидан

ҚАНОАТ ҚАТИДА УНГАН БАХТ

Бир ривоятда эшитганим бор. Бир киши не машаққатлар билан уйига ҳар куни тоғдан ўтин келтираркан. Аммо унинг хотини ўтинни сира тежамас, қўшни аёлларга тарқатиб кечгача тамом қилар, шўрлик эр ўтин териш осон иш эмаслигини аёлига сира тушунтира олмас экан. Хуноби ошган эр эртасига ўтин теришга хотинини ҳам бирга олиб борибди. Ўша куни кечга яқин эр-хотин елкаларида ўтин билан аранг уйга етиб келишибди. Шунда девордан қўшни аёл мўралаб, ўтин беришини илтимос қилибди. Ўтинчининг хотини: «Ҳо, ўтин териш осон эканми?! Энди ҳеч кимга ўтин бермайман», — деган экан.

Қиссадан ҳисса шуки, аёл турмуш икир-чикирларидан ортиб, эри билан елкама-елка туриб, ижтимоий ҳаётда ўз ўрнини топишга уринса қандай соз.

Инсоннинг ҳаёти қизиқ. Худди йил фасллари бирин-кетин алмашиниб келгани каби умримиз фасллари ҳам навбат билан ўтиб бораверади. Болаликнинг беғубор хаёллари ёшлик йилларига келиб жиддийликка алмашади. Кейинги йиллар ана шу икки фаслда қурилган пойдеворнинг қанчалар мустаҳкамлигига, умид билан экилган ниҳолга берилган парваришга монанд «экканингни ўрасан» қабилида ўтади. Бу оддийгина ҳаёт ҳақиқати. Инсон болаликда нимани орзу қилса, албатта, бир куни етишаркан. Сурхондарёнинг Шеробод туманида вояга етган Ўлмасхон ёшлигидан ҳарбий бўлишни жуда орзу қилди. Кўча-кўйда ҳарбий либосдаги аёлларни кўрса,

бир куни, албатта, мен ҳам ҳарбий бўламан, дер эди. Аммо ҳар доим ҳам одамнинг хоҳлагани бўлавермайди. Ўлмасхон ота-онасининг хоҳиши билан ҳамшира бўлди. Болаликдаги орзуларим саробга айланди деб юрган кезларда ҳаёт унга Парда акани рўбарў қилди. Тақдир ришталари бир-бирига азалдан боғланган экан, улар тез орада турмуш қуришди.

Бир куни Ўлмасхон Парда акага ҳарбий бўлиш бир умрлик орзуси эканини айтди. Аввалига турмуш ўртоғи унга ҳарбийлик осон касб эмаслигини тушунтирди. Ўлмасхон бўлса, бу йўлда ҳар қандай машаққатни енгиб ўтишга тайёр эканлигини айтди. Турмуш ўртоғи ҳам аёлини тўғри тушунди. Ўлмасхон даставвал ҳарбий қисмларда хотин-қизлар қўмитаси раисаси, кутубхоначи вазифаларида ишлади. Қаерда, қандай вазифада ишламасин, барчасини сидқидилдан адо этишга интилди. Турмуш ўртоғи барча ишларида унга қанот бўлди.

Парда ака табиатан оғирвазмин, мулоҳазали инсон. Ҳар бир ишда етти ўлчаб, бир кес, деган нақлга амал қилади. Масъулиятли ва виждонли бўлгани учун хизматда ҳам, оилада ҳам барча муаммоларни бафуржа ҳал қилишга интилади. Унинг ўз касбига меҳру садоқатини ҳукуматимиз муносиб тақдирлади. Жанубий-ҳарбий махсус ҳарбий округига қарашли қисмлардан бирида масъулиятли вазифада ишлаётган офицер Парда Хўжамуродов сарҳадларимизнинг дахлсизлигини, юртимиз осойишталигини кўз қорачиғидек асраётганлиги ва фидокорона хизматлари учун «Жасорат» медали билан тақдирланди.

— Фарзандларингизнинг ҳам ҳарбий бўлишларини истармидингиз? — сўраймиз Парда ака билан Ўлмасхондан.

— Албатта. Лекин ўғилларимиз кўпроқ муҳандисликка қизиқишади. Қизалоғимиз ҳали ёш. Аксарият фарзандлар ота-оналарининг касбини танлашади. Агар бизнинг фарзандларимиз ҳам шундай йўл тутганларида биз ғурурланган бўлардик, — дейишди улар.

Ҳарбийнинг аёли бўлиш анчайин машаққатли. Ана шу машаққатни енгиб келаётган мард аёлларимиз қиёфасини Ўлмасхон сиймосида ҳам кўрдик. Ҳарбийларнинг ҳаёти сабр-бардош, жасорат ва матонат эвазига қурилади. Унинг оиласига ҳам бу хислатлар эшдир. Сув келса симириш, тош келса кемириш, деган иборани ҳам уларга нисбатан ишлатиш мумкин.

— Хўжамуродовлар оиласи қисмимизнинг кўзгусига айланган. Бу инсонларни ҳақли равишда ўз касбининг фидойилари деб атасак янглишмаймиз, — дейди офицер Баҳодир Азимов.

Қаноат қатида унган бахтнинг таъми ғоятда тотлидир. Парда ака ва Ўлмасхон Ватанга хизмат қилаётганликларидан мамнун эканликларини билдиришганида ана шу гап кўнглимиздан ўтди. Бу бахтнинг қадри ҳам доим баланд бўлади.

Муҳаммаджон РАҲМАТОВ.

Партиямиз фаолларидан

Деҳқонобод туманидаги Галабулоқ қишлоғидагилар Чориевлар оиласини каштачилар оиласи дейишади. Дилафрўз ҳам шу оиланинг фарзанди. У эндигина 19 ёшга қадам қўйган бўлса-да, ҳунармандчилик соҳасида анчагина тажрибага эга. Айниқса, каштачилик, зардўзликка меҳр қўйган Дилафрўз, бугун гиламчиликда ҳам ўзини синаб кўряпти.

ИСТЕЪДОДЛИ ҚИЗ

— Дилафрўз ёшлигидан ҳамма нарсага қизиқувчан, ўзига нисбатан талабчан бўлиб ўсди. Янгасидан аввал каштачилик, кейин зардўзлик сирларини ўрганди, бугун гилам тўқиш ишларини ҳам йўлга қўйди. Айниқса, Чироқчи туманида ўтказилган «Бахшили эл — яхшили эл» кўрик-танловидан кейин «Ўзбектелефильм» ижодкорлари маҳсулотларимиз билан қизиқиб, ҳужжатли фильм учун иш жараёнимизни суратга олиб кетишди. Буларнинг барчаси қизимизнинг ютуғи, — дейди Дилафрўзнинг онаси қувонч билан.

Дилафрўз ўтган йили Қарши давлат университети қошидаги лицейни тугатиб, педагогика коллежига ўқишга кирди. Лекин таълим олиш даврида ҳам қўлидан бир зум игнани қўйгани йўқ. Интилганга толе ёр, дейдилар. Меҳнатлари самараси ўлароқ, «Ташаббус-2006» кўрик-танловининг туман босқичида 1-ўринни эгаллаб, вилоят босқичида «Менинг юртим — менинг ифтихорим» номинацияси бўйича диплом билан тақдирланди. Ўтган Ҳомийлар ва шифокорлар йили ҳамда Қарши шаҳрининг 2700 йиллигига бағишлаб ўтказилган «Юртим жамоли» кўргазмасида ёш ҳунарманд сифатида қатнашиб, 1-ўринни эгаллади ва 17-22 июль кунлари «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан ташкил этилган «Ёшларда тадбиркорлик кўникмаларини шакллантириш» мавзуидаги ўқув-семинарда ўзи тузган бизнес лойиҳаси билан ўқув-семинарининг 3-босқичига ҳам йўлланмани қўлга киритди. Қувонарлиси, ўтган йили партиямиз аъзоси Дилафрўз Чориева «Мустақилликнинг 15 йиллиги» нишони билан тақдирланди.

Бу қиздаги ғайратга ҳавас қилса арзийди. Ҳунармандчилик, тадбиркорлик, ўқиш билан бирга мактабда болаларга ҳам сабоқ беради. Шеърлар ёзади. Яқинда «Қалбим сурати» номли шеърий тўплами нашрдан чиқди. Китобни кўздан кечирарканман, Дилафрўзнинг дурустгина қалами борлигига амин бўлдим. «Шунча ишга қандай улгурасиз?», — деган саволимга у оддийгина қилиб: «Бунинг учун одамда хоҳиш ва ўзига ишонч бўлса, кифоя», — деб жавоб қилди.

Дилафрўзнинг фаолияти, иш жараёни, ижоди билан танишиб чиққач, бу қиз каби ёшларимиз бор экан, юртимизнинг келажаги порлоқ бўлмоғига чин дилдан ишондим.

Нуржаҳон ПИРНАЗАРОВА,
ЎзМТДП Қарши шаҳар кенгаши аъзоси.

Ислоҳот ва самара

ДАВЛАТ БОШҚАРУВИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

Давлатимиз мустақилликка эришгандан сўнг бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамиятини барпо этиш асосий мақсад қилиб белгиланди. Истиқлолнинг дастлабки йилларида Президентимиз томонидан белгилаб берилган бозор муносабатларига ўтишнинг бешта тамойили асосида эркин бозор иқтисодиёти барпо этилмоқда. Улардан бири давлатнинг бош ислоҳотчи эканлигини белгиловчи тамойил ҳисобланади.

Республикада ўтган вақт мобайнида юз берган кенг кўламли ўзгаришлар иқтисодий муносабатларга мос янги давлат бошқаруви тизими яратишни тақозо этди. Кўпгина соҳалар бўйича давлат бошқаруви тизимини замонавийлаштиришнинг асосий йўналишларини белгилаб берувчи қонунлар ишлаб чиқилди ва қабул қилинди. Жаҳон тажрибаси шундан далолат берадики, ҳар қандай мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиёти маъмурий аппарат ишининг нечоғли самарадорлигига боғлиқдир. Маълумки, янги ахборотлар асрида бюрократик тизим ривожланишга тўсқинлик қилади ҳамда давлатнинг бозор ислоҳотлари, ижтимоий вазифаларни бажаришга доир саъй-ҳаракатларига халақит беради. Бундай ҳолатлар рўй бермаслиги учун давлат маъмурий тизимни ислоҳ қилиши ҳамда уни замон талабларига мослаштириши лозим. Жаҳон тажрибасини чуқур ўрганиш ва барча даражадаги бошқарув органлари фаолиятини жиддий танқидий таҳлил қилиш асосида ҳукуматимиз томонидан маъмурий ислоҳотларни амалга ошириш бўйича асосий ёндашувлар ва йўналишлар ишлаб чиқилди. Давлат сиёсатини шакллантириш масалалари вазирликлар ва давлат қўмиталарида жамланди, уларнинг ижросини таъминлаш ва назорат қилиш агентлик, қўмита, инспекция каби давлат бошқаруви органлари зиммасига юклатилди.

Кейинги йилларда тадбиркорлик субъектлари иқтисодий эркинлигини таъминлаш ва уларга кенг ҳуқуқий кафолатлар беришга катта эътибор қаратилмоқда. Масалан, хўжалик субъектларида текширишларни тартибга солиш ва назорат органлари сонини мунтазам қисқартириш бўйича доимий равишда иш олиб борилмоқда. Жумладан, хўжалик субъектларининг давлат назорат органлари томонидан текширилиши бир неча баробарга камайди.

Президентимизнинг 2003 йил 9 декабрдаги "Республика давлат бошқаруви органлари тизимини такомиллаштириш тўғрисида"ги ҳамда 2003 йил 22 декабрдаги "Хўжалик бошқаруви органлари тизимини такомиллаштириш тўғрисида"ги фармонлари республикамизда маъмурий ислоҳотларнинг янги босқичини бошлаб берди. Давлат бошқаруви органларидан бозор иқтисодиётини бошқариш тамойилларига зид келадиган вазифалар олиб ташланди. Бошқарув аппарати сони ва унинг таъминоти харажатларининг қисқариши маъмурий ислоҳотнинг амалий натижаси бўлди.

Юртимизда давлат иқтисодиётини хусусийлаштириш дастури ўтган асрнинг тўқсонинчи йилларида бошланганди. У улгуржи ҳамда чакана савдо, моддий-техник таъминот, умумий овқатланиш, маиший хизмат соҳаси, шунингдек, маҳаллий аҳамиятга эга саноат корхоналари ишлаб чиқарган маҳсулотларни тақсимлаш ҳамда алмашиш билан боғлиқ бутун секторни қамраб олди. Шундан сўнг ҳар йили тасдиқланадиган хусусийлаштириш дастури истеъмол товарлари ишлаб чиқариш бўйича кўплаб электротехника, мебель корхоналари, фармацевтика саноати, умумий машинасозлик, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш, кўплаб йўловчи ва юк ташувчи автомобиль турларининг деярли бутун секторини хусусийлаштириш имконини берди.

XXI аср бошига келиб Ўзбекистон МДҲ мамлакатлари ўртасида биринчи бўлиб иқтисодий таназзулни енгиб ўта олди ва биринчи бўлиб 1997 йил саноат ишлаб чиқариши бўйича, 2001 йилда эса ялпи ички маҳсулот борасида ислоҳотгача бўлган даражага етиб олди. Айни пайтда бозор иқтисодиётининг қонунчилик ва институциявий асослари яратилган бўлиб, у хусусий мулкчилик кенг ривожланган ҳолатда барча мулк шакллари тенглиги, янги банк тизимини шакллантириш, товар, молия бозорларини эркинлаштириш, шунингдек, бозор жараёнларини амалга оширишга қаратилган янги давлат институтларини таъсис этиш каби базавий асосларни яратишни ўз ичига олади.

2003 йил охирида жорий операциялар ҳисоби бўйича миллий валютани эркин конвертациялашга ўтиш иқтисодий ислоҳотларда туб бурилиш ясади. Шу билан бирга, жамият ҳаётини ҳар томонлама эркинлаштириш бўйича амалга оширилаётган маъмурий ислоҳотлар инсон, жамият ва давлатнинг манфаатлари йўлида хизмат қилиши лозимлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим.

Д. НАЗАРОВ,
Тошкент шаҳар Миробод тумани прокуратураси терговчиси.

Эҳтиром

Янги йил арафасида севимли шоиримиз Ўзбекистон Қаҳрамони Эркин Воҳидовнинг етмиш йиллик тўйи тантаналарига бағишланган кўрсатувда Манфаат опа Жамолдиновани ҳам кўрсатиб қолишди. Қувониб кетдим. Ўтган Ҳомийлар ва шифокорлар йилида унинг хайрли ишлари хусусида мақола ёзишни ният қилгандим.

ЎЗИМИЗНИНГ МАНФААТ ОПА

Опа билан ишлаган йилларимизда жуда кўп ибратли воқеаларнинг гувоҳи бўлганман. Падари бузрукворим оламдан ўтиб, кўнглим ярим бўлиб юрган пайтлар эди. Боғимиздаги ўзи эккан гилоснинг гуллари чаман-чаман очилган шохини қўлларида тутиб турган суратини иш столимга қўйган эдим. Самимий нигоҳлари, оппоқ соқоллари ўзига ярашиб турарди.

Газетамизнинг янги раҳбарларидан бири хонамга кириб, ҳамма жойга бир-бир кўз ташлаб чиқди, топшириқлар, маслаҳатлар берди.

— Бу оқсоқол отангиз бўлса керак-а? — деди у расмга ишора қилиб.

— Ҳа, отам раҳматлининг ўлимидан бир ой аввал тушган расмлари.

— Ота-онани ҳурматлаганимиз яхши, укажон, аммо бундай суратларни ишхонага эмас, уйга қўйган маъқул. Кабинетингизга ҳар хил одам кириши бор.

Бу таклиф оҳангидаги буйруқ эди. Бошимдан совуқ сув қуйгандек бўлди. Отангиз борми ўзи, деб юборишдан аранг ўзимни тийиб қолдим. У хонадан чиқиб кетгач, дам ўтмай Манфаат опа кириб келди. У ўз опамдек бўлиб қолган, гоҳида маслаҳатларини берарди. Гапирганда ҳам гўзал одоб билан сўзлаб, руҳимни кўтарарди.

— Шу суратни ҳар кўрганимда адамлар ёдимга тушиб кетади, — деди отамнинг расмидан кўзларини узмай. — Шу расмдан яна бўлса эсдалик учун беринг.

Кўнглим тоғдек кўтарилиб, Манфаат опага ҳурматим, меҳрим янада ортиб кетди. Худди шу суратдан бир донасини опага бердим. Манфаат опа ҳам уни столи устидаги ойна тагига жойлаб қўйди.

Падари бузрукворини, волидаи муҳтарамасини тириклигида ҳам, оламдан ўтиб кетганидан кейин ҳам эъзозлашни Манфаат опадан ўрганса арзийди. Унинг хайрли амаллари исми-жисмига жуда-жуда мос. Одамларга фақат манфаат келтириб юради. Муқаддас Қуръони каримда ота-она ризолигини олиш, қариндош-уруғчилик ришталарини маҳкам тутиш, мўмин-мусулмонларга меҳр-оқибатли, инфоқ-эҳсонли бўлиш буюрилган. Манфаат опа ҳаёти давомида шу ҳикматга амал қилиб асло кам бўлмади. Меҳрибонлик, ростгўйлик, сахийлик, хушмуомалалик каби хислатлари унга зийнат бағишлаб туради.

Ҳаёт пасту баландликлардан иборат. Мусибат келган дамларда сабр қила билиш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Аслида сабр — инсонни бахтга элтувчи энг яқин йўл. Волидаи муҳтарамасидан жуда ёш айрилган, армонли дамларда укажонларини онадек оқ ювиб, оқ тараган ҳам опанинг ўзи. Отадан айрилган чоғлардаги ғам-аламларга бардош бериб, жигаргўшаларига елка тутиш ҳам унинг зиммасига тушди. Бундай оғир юкни кўтаришга опа бардош берди.

Асли-наслида мурувввати бор инсонларгина бошқаларга ҳам ўз жигаридек меҳр-шафқат кўрсатишнинг уддасидан чиқади. Таниқли адиб, устозимиз Мақсуд Қориевдан Манфаат опанинг оналари жуда самимий, меҳмондўст, оталари, ёзувчи Алп Жамол эса саховатли, зурриёти тоза инсон бўлганини кўп бора эшитганман. Бирга ишлаган йиллари англаб етдимки, Манфаат опа шундай насабга муносиб аёл. Маънавий ва моддий, хусусан, ижтимоий ҳимояга муҳтожларга беминнат ёрдам қўлини чўзиб, қилган яхшилигидан завқланади. Опанинг саховатлари ҳақида ёзсак, газета саҳифалари тўлади.

Унинг тез-тез такрорлаб турадиган бир гапи бор: «Шундай имконлар бергани учун Аллоҳга шукр!»

Ҳозир Манфаат опа меҳнатлари роҳатини кўриб, умргузаронлик қилаётир. Дўстлари, азиз укалари-ю фарзандлари уни худди бошида кўтариб юргандай эъзозлашади. Набираларини бағрига босиб, бахтиёрлик гаштини сураётир. Бундан ортиқ бахт борми она учун!

Одамларга яхшилик қўлини чўзиб юраверинг, Манфаат опа!

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ.

ҚИЗЛАРГА МОС ҲУНАР

Касаначиликка кенг йўл очилгани хусусий тадбиркор Муаззам Бурҳонованинг орзулари амалга ошишига ҳам ёрдам берди. Зангиота туманидаги Хонобод қишлоқ фуқаролар йиғинида истиқомат қилувчи бу қўли гул аёл бугунги кунда хонадонида маҳалладаги қиз-жувонларни йиғиб, каштачилик ва зардўзлик сирларини ўргатиб келмоқда.

— Қизларимиз ўзларига мос ҳунарни топиб, ўрганаётганларидан хурсанд бўлиб, устоз деб ҳурмат қилишганида бошлаган ишимиз хайрли эканидан ўзим ҳам севинаман, — дейди Муаззам опа.

Азамат АҲМЕДОВ олган сурат.

Биз ҳеч кимдан кам эмасмиз

«Камол – Асқар»нинг саховати

Бугун деярли ҳар бир маҳаллада ишлаб чиқаришнинг қайсидир тури билан шуғулланаётган оилалар бор. Масалан, ҳунармандлар, касаначилик билан шуғулланаётганлар шулар жумласидандир. Уларнинг меҳнати қонун билан ҳимояланган.

Якка тартибдаги тадбиркор Асқар Камолов резина оёқ кийимлари ишлаб чиқариш цехида Эрондан келтирилаётган тайёр оёқ кийимларидан хомашё сифатида фойдаланмоқда. Самарқанд туманидаги "Камол-Асқар" хусусий ишлаб чиқариш корхонасида бўлсангиз турли бичимдаги, ранг-баранг оёқ кийимларнинг янгилигича майдалаш цехига ўтказилаётганига гувоҳ бўласиз. Бунинг сабабини "Ташаббус-2006" кўрик танлови туман босқичи ғолиби Асқар Камолов қуйидагича изоҳлайди:

— Илгари биз, сифатидан қатъий назар, қандай кийим-бош келтирилса, ўшани ҳарид қилишга мажбур бўлганмиз. Маҳаллий ишлаб чиқариш бўлмагач, бошқа чора ҳам йўқ эди. Энди танлаш имконияти туғилди. Сабаби, ўзимизда ишлаб чиқариш кенгайиб бормоқда. Шу боис четдан келтирилган ва бозори чаққон бўлган кўплаб тайёр маҳсулотлар савдоси сина бошлади. Жумладан, йилнинг тўрт фаслида ҳам асқотадиган калиш, этик сингари резина оёқ кийимлари ҳам омборларда ғарамланиб қолди. Яқин-яқингача харидоргир бўлган буюмларнинг аксарияти сифат жиҳатдан ўта паст эканини маҳаллий тадбиркорларимиз исботлашди. Биз тайёрлаётган астарли резина этиклар, болаларбоп оёқ кийимлари, махсига мўлжалланган калишлар бозори чаққонлиги билан ажралиб турибди. Сабаби — сифати Россия маҳсулотларидан қолишмайди, нархи эса арзон.

Ҳа, ўзимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотга нима етсин. Яна бир гап. Тадбиркорлар кўпайса, одамларга қайишади. Асқар Камолов ҳам Ижтимоий ҳимоя йили муносабати билан савоб ишларни бошлаб юборди. Маҳалла ободлиги, кам таъминланган оилалар аъзоларига ҳам мурувват ёрдами кўрсатиляпти. Тадбиркор томонидан ҳадя этилган юз жуфт оёқ кийими қанчалаб кишиларнинг кўнглини ёритди. Уларнинг дилидан кечган ва изҳор этилган қалб сўзлари тадбиркор учун энг яхши мукофотдир.

Ўктам ҚУРБОНОВ, "Миллий тикланиш" мухбири.

Кино олами

«ТАҚДИР ҲАЗИЛИ ЁКИ ҚУШДАЙ ЕНГИЛ БЎЛИНГ» ЯНГИ ТАЛҚИНДА

Ҳаммамизга яхши таниш бўлган, ҳар сафар Янги йил байрами арафасида экранларда намойиш этиладиган «Тақдир ҳазили ёки қушдай енгил бўлинг» фильмининг давоми суратга олинмоқда.

30 йилдирки, бу ажойиб кинокомедиянинг томошабинлар эътиборидан тушмай келаётганида режиссёр Эльдар Рязановнинг хизмати беқиёс, албатта. Фильмнинг янги талқини 2008 йилда мухлислар эътиборига ҳавола этилиши режалаштирилган. Актёр Виктор Вержбицкийнинг айтишича, фильм Москва ва Санкт-Петербург шаҳарларида кинотасмага туширилмоқда.

Фильмдаги воқеалар ўзгармайди, унда кино мухлисларига яхши таниш Барбара Брильска, Андрей Мягков, Юрий Яковлевлар билан бирга ёш актёрлар ҳам иштирок этишган. Янги талқиндаги фильмнинг сценарийси Алексей Слаповский қаламига мансуб.

— Менга «Тақдир ҳазили ёки қушдай енгил бўлинг — 2» фильмнинг сценарийсини ёзишни таклиф қилишганда, тўғриси, бироз чўчидим. Сабаби, бу асар билан ишлаш учун уни тўла идрок эта билиш керак, — дейди Алексей Слаповский.

Муаллифнинг янги фильмдаги қаҳрамонлари, яъни Женя Лукашин ва Надянинг фарзандлари тўсатдан яна бир қаҳрамон Ипполитнинг фарзандлари билан учрашиб қолишади. Муаллиф янги ғоя устида кўп бош қотирди, айнан шу йўл маъқуллигига фильм продюссерларини ҳам ишонтира олди.

Янги "Тақдир ҳазили ёки қушдай енгил бўлинг — 2" фильмининг асосий қаҳрамони Галя ва доктор Лукашиннинг ўғли Женя бўлади. Йиллар ўтиб бу йигитча врач бўлиб етишади. Янги йил байрами арафасида Петербургда ўтаётган врачлар конференциясига боради.

Одатдагидек катта анжумандан сўнг у дўстлари билан ресторанда ўтиради. Кейин самолётга ўтиради-ю, уйқуга кетади. Кўзини очса, самолёт заминга қўнган. У тайёрагоҳдан такси ушлаб, ўзига яхши таниш бўлган 3-қурувчилар кўчаси 25-уй 12-хонадонга келади. Бу ерда эса чиройли, гўзал бир қиз — Надежда яшарди. Бу соҳибжамол Надя ва Ипполитнинг қизлари эди...

Янги талқиндаги кинокомедия ҳозир "Ночной дозор" картинасининг режиссёри Тимур Бекмаев бошчилигида суратга олинмоқда.

Беҳзод ҚОДИРОВ.

Китобингизни ўқидим

Илмий-педагогик фаолиятим даврида кўплаб илмий китоблар, брошюралар ва мақолалар чоп этганман. Лекин иқтисодиёт назарияси фанидан дарслик ёзганим ўзига хос ярим асрлик педагогик фаолиятим даврида умумлашган меҳнатимнинг якунидай туюлди. Тўғрисини айтмоқ керак, дарсликнинг ёзилишида ва нашр этилишида институтимиз ректори Мирзаюсуф Рустамбоевнинг ҳиссаси катта бўлди. Китоб босмадан чиққандан сўнг барча дўстларимга дастхат ёзиб тақдим қилдим. Тошкент молия институти раҳбарлари, Муродхон ака Шарифхўжаев ва биродарим Ёрқин Абдуллаевлар ҳам хурсандчилигимга шерик бўлишди.

Касбдош биродарим Ёрқин Абдуллаев ҳам «Қизиқарли статистика» номли монографиясини чоп этган экан, дастхат ёзиб берди ва «Ўқиб чиқиб фикрингизни айтарсиз», — деди. Китобни ўқиб чиқдим, ҳақиқатдан ҳам қизиқарли экан. Ёрқин Абдуллаевнинг: «Статистика менга рақамларни тилга киритиш маҳоратини ўргатди», — деб ёзгани бежиз эмас. Дарҳақиқат, рақамлар тилга кириб жамиятдаги воқеликларни, кундалик турмушнинг ҳолатини англатиб туради. Рақамларсиз ҳаётимиз бўшлиқ бўлиб қолади.

ИНСОН КАФТИДАГИ СИР

Рақамлар кундалик ҳаётда, турмушда, бирор нарса харид қилиш, пул санаш, шаҳар транспортида юриш кабиларда ёрқин ёрдамчимиздир. Рақамларнинг зарурияти шундаки, улар хоҳишимизни, уйимизни, ишимизни, мактаб ёки олий ўқув юртида, қайси курсда, ўқишимизнинг қай даражада эканлигини кўрсатиб туради.

«Қўйинг-чи, — деб ёзади муаллиф, — фазовий кемалар учишидан тортиб, ердаги қадамимиз ҳам рақамлар ва сонлар билан ўлчанади». Шундай қилиб, статистикада ўрганадиган муаммоларнинг асосий қисми сонлар асосида табиийроқ ва осонроқ ифодаланади. Бунга кундалик газета ва журналларнинг иқтисодиётга бағишланган сатрларини кўриш билан ишонч ҳосил қиламиз. Масалан, акцияларнинг қиймати, сотилган ва харид қилинган акциялар сони, чет эл валюталарининг қиймати, фоизи, маош ва шу каби жуда кўп бошқа тушунчаларни учратиб турасиз. Инсон рақамларни кўп ишлатса-да, улар қачон, қаердан ва қандай келиб чиққанлиги, пайдо бўлиши тарихига кўп-да эътибор бермайди. Профессор Ёрқин Абдуллаев таҳлили билан танишинг: қадимда инсонлар саноқни қўл саноғи, авлоднинг сони, кунлар, қурол-аслаҳаларнинг саноғини имо-ишоралар билан бир-бирларига англатар, кейинчалик улар сўзлар билан ифодаланган экан.

Хўш, рақамлар ёзуви қачон пайдо бўлган? Дастлабки рақамлар ёзувда бундан 3 минг йил муқаддам бобилликлар ва мисрликлар томонидан ишлатилгани ҳақида манбалар маълумот беради. Масалан, Араб рақамлари 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9. Араб рақамининг дунёга тарқалишида бобокалонимиз Абу Абдулло Муҳаммад ибн Мусо Хоразмийнинг хизмати катта эканлиги ёритилган. Хоразмий ҳиндларда V асрда пайдо бўлган рақамларнинг жойланиш тизимини тартиблаштириш орқали «Арифметика» асарини араб тилида баён қилади. Хоразмийнинг «Риёзиёт»и орқали ҳинд рақамлари дастлаб араб мамлакатларига, кейинчалик бу асар арабчадан лотинчага таржима қилингач, X асрдан бошлаб Оврупага тарқалгани ҳақида маълумотлар келтирилади. Араб тили орқали бу рақамлар Оврупага, кейинчалик бутун дунёга тарқалгани учун «Араб рақамлари» номини олган. «Афсусланарли жойи шундаки, — деб ёзади Ёрқин Абдуллаев, — Муҳаммад Хоразмий даврида агар бизнинг мукаммал ўз ёзувимиз — ўзбек ёзуви бўлиб, буюк олимнинг «Арифметика» ва «Ал-жабр» асарлари ана шу ёзувда бойитилганда эди, бугунги кунда бу рақамлар, айтиш мумкинки, дунёга «ўзбек рақамлари» деб тарқалиши ҳам мумкин эди». Бироқ Ёрқин Абдуллаевнинг афсусланишига ҳожат йўқ. Дунёга маълумки, бобокалонимиз Муҳаммад Хоразмий туб ўзбек. Бу билан албатта фахрланамиз. Бундай тарихий кашфиётлар қилган улуғ сиймолар қаторига бобомиз Ибн Сино, Абу Райҳон Берунийларни қўшсак, юртимиз донишмандлар макони эканлигига амин бўламиз.

Араб рақамлари билан бирга статистикада Рим рақамларидан ҳам узоқ йиллар мобайнида фойдаланиб келинмоқда. Чунончи I-1, V-5, L-50, C-100, D-500, M-1000. Китобда юқоридаги рақамлар билан боғлиқ қизиқ маълумот келтирилади. «Хўш, кафтимизга ҳеч диққат билан разм солганмизми? — деб ёзади Ёрқин Абдуллаев. — Ҳар хил чизиқлардан бошқа ҳеч нарса йўқ, деб ўйларсиз? Лекин ўша чизиқлар қандай маъно англатишини ва ўзига хос сирларга эга эканлигини биласизми? Ўнг кафтингизга қарасангиз, қуйидаги белгини кўрасиз — IΛ. Бу рим рақамини, яъни 18 ни билдиради. Чап кафтингизга қарасангиз, шу рақамнинг тескариси, яъни 81 ни кўрасиз. Агар икки кафтингиздаги рақамларни қўшсангиз, 99 сони чиқади. 99 рақами Аллоҳнинг 99 та сифатини кўрсатади. 81 дан 18 ни айирсак, 63 чиқади. Пайғамбаримиз (с.а.в) шу ёшда бу дунёдан у дунёга рихлат қилган. Ҳеч эътибор берганмисиз, Аллоҳнинг ҳақлиги ҳар қадамда бизга мўъжизалар орқали намоён бўлаверади, 99 сифати икки кафтингизда, Аллоҳнинг ўзи эса қалбингизда».

Ёрқин Абдуллаев китобнинг мазмундор бўлишига алоҳида эътибор бериб, инсон тафаккури минг йиллар оша жамланган ва абадул-абад яшаб келаётган тажрибасининг боқий жавоҳирлари, Қуръони Карим ҳамда Ҳадиси шариф намуналари, ҳикматлару мақоллардан ўринли фойдаланган. Муаллиф китобининг иккинчи қисмида тасдиқ, инкор, сифатлаш, ўхшатиш ва муболағага ётган ихчам тур маъно қарашлар талқин этилган. Муҳими шундаки, илмий-амалий фикрлар, қарашлар, хулосалар ўзига хос илмий-услубий таърифлар мақомида ўқувчини ўйлашга, ақлини чархлашга, теран мулоҳазага даъват қилади. Статистика асосида бўлаётган жараёнларга, ўзгаришларга назар ташлашга, изланишга ундайди, рағбатлантиради. Масалан, иккинчи қисмда энг кам гапирадиган халқ, инсон муваффақиятнинг неча фоизини омад орқали қўлга киритади, 70 йил умр кўрган киши неча йил гапирган бўлади, Оролнинг тақдири қандай, энг катта қарздор мамлакат қайси эканлигини биласизми, ўзга сайёраларда бир кеча-кундуз қанчага тенг, қадам ташлашига қараб кишининг характерини билиш мумкинми, кутилаётган башоратлардан хабардормисиз, чапақайлар ҳам машҳурлик даражасига кўтирилганларми, ўғил хоҳлайсизми ёки қиз каби саволларга жавоб берилади.

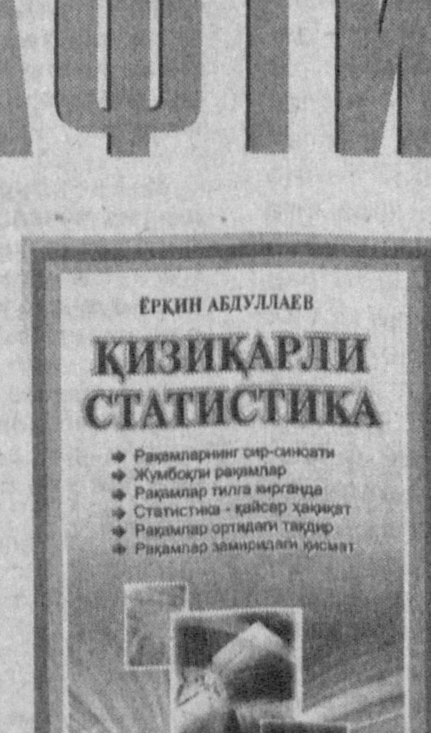

Миллатимизнинг одатлари бисёр эканлиги, Фаробий Аристотелнинг қайси китобига шарҳ ёзганлигидан хабарингиз борми, сайидлар киму хўжалар ким, муршидлар киму эшон ким, кимлар сўфий деб аталган, тасаввуф қандай таълимот, шариат нима, тариқатчи, маърифат, ҳақиқат нима, валий киму набий ким, оқ қилиш нимани англатади, нима учун Худо Одам Ато танасининг бошқа жойидан эмас, айнан қовурғасидан умр йўлдошини яратди, Пайғамбарлар ва азиз авлиёларнинг кимлигини, фитр садақаларининг ни малигини биласизми, нима учун «беш кунлик дунё» дейилади ва ёш бўлиб юришингиз учун нималарга риоя қилишингиз кераклигини биласизми каби қизиқарли саволлар асосида ҳам назарий, ҳам амалий жиҳатдан теран, бой тажриба соҳиби бўлган биродарим Ёрқин Абдуллаевнинг узоқ йиллар давомида муттасил илм билан шуғулланиши, узоқ вақт давомида кузатишлари натижасида бу китоб яратилди.

Китобнинг III қисми ўта қизиқарли ёзилган бўлиб, «Тириклик фалсафаси»да жамланган ҳаётий-шеърий лавҳалар кенг ўқувчилар оммасига, аввало ҳар бир жамиятнинг суянчиғи бўлган оилага, ота-лар ва оилаларга, болалар ва қизларга, келинлар ва куёвларга ибрат мактабини ўташи ҳақидаги мулоҳазалар таҳлил этилган. Жумладан, буюк математик олим Пифагор рақамлар воситасида кишиларнинг фазилатларини ўзининг сеҳрли жадвалида акс эттирган. Пифагорнинг фикрига биноан инсондаги фазилат ва хислатлар унинг туғилган куни, ойи ва йили билан боғланган экан (китобни ўқисангиз Пифагор жадвали сирини яхши билиб оласиз).

Қизларнинг бўй-бастига қараб феъл-атвори белгиланар экан. Бўйи 2 метрдан зиёд қизлар кенг феъл ва кечиримлидирлар, содда, жўн, ишонувчан ва камтар бўладилар. 190-200 см. бўйга эга бўлган қизларнинг чеҳраси нурли бўлади. Шу сабабли арабларда бўйдор қизлар қуёшга қиёсланади. Чунки уларда кучли ва гўзал насл бериш хусусияти мавжуд, деб қаралган. Бўйи 180-190 см. бўлган қизлар ҳусн ва назокатда беназир саналадилар. Кўркам бўлишлари билан биргаликда бошқаларга кўп фойда келтирадилар ва буни асло миннат қилмайдилар. 170-180 см. бўйли қизларни халқимиз «бўйчан» дейдилар. «Бўйчан» қизлар довюрак, адолатпарвар, гўзал ва омадли бўладилар. Уларга ҳамма кийим бирдек ярашаверади. Ўзининг одоб ва ҳусн-назокати билан кўпларни ром эта оладилар. Бўйи 160-170 см.ли қизларни халқимиз салгина «бўйчанроқ» дейди. Уларнинг қалбида меҳр-оқибат кучли бўлади. Тадқиқотчиларнинг фикрича, бўйчан қизларнинг бойликка ружу қўядиганлари, инжиқлари 25-30 фоиздан ошмайди. 150-160 см. бўйга эга қизлар одатда «ўрта бўй» саналади. Улар ҳаётда кўп қийинчиликларни бошдан ўтказадилар. Шунга қарамай уларга кучли ирода берилган. Кўп меҳнат қилиб, шукур этиб яшайдилар. Рўзғор ишида ҳам моҳирдирлар. Фақат уларнинг феъл-атворини қўллаб-қувватлаб туришга тўғри келади. Бўйи 150 см.дан пастлари ҳам асло ўксимасинлар, тилларни ғийбатдан, дилларини эгриликдан тийиб, ниятни холис қилсалар, бахтлари албатта беназир бўлади. Ҳамма инсонларга Тангрининг карами кенг.

Китобнинг III қисмида яна рақамларнинг сўздаги ифодасига алоҳида эътибор берилади. Қуръондаги оятлар, ҳадислар, ҳикматли сўзлар, халқ мақоллари тўлқини ўқувчининг диққат-эътиборини бевосита ўзига тортади.

Муаллиф китобнинг 3-қисми тўртинчи бобини «Статистика — қайсар ҳақиқат» деб номлаган. Статистика — мамлакат ҳароратини ўлчовчи термометр. Статистика нафақат мамлакатнинг оддий нуфузи (имиджи), балки унинг давлатмандлигини тасдиқловчи кўзгу. Китобнинг 3-қисмини «Тириклик фалсафаси ёхуд ҳаётий шеърий лавҳалар» деб номлар экан муаллиф шундай деб ёзади: «Ҳовлиқмай, сабр-тоқат билан яшаган ва нафсини тия олган одамнинг умри ҳаловатда кечади». Профессор Ёрқин Абдуллаев кишини ҳаяжонлантирадиган, киши руҳиятини ларзага соладиган жумлалар тузибди. Умрини ҳаловатда ўтказаётган инсонлар учун тонглар кулибгина отади. Қуёш илиқ нурлари билан кўнглингизни нурафшон айламоқчи бўлади. Туннинг сокин кенгликларида руҳингиз, вужудингиз ором олади. Инсоннинг том маънодаги инсон бўлиб яшаши учун Яратган ўз карамини тўкис адо этгандек.

Хуллас, китоб мазмунининг теранлиги жиҳатидан ўқувчини ҳам маънан, ҳам ахлоқан, ҳам руҳан баркамол бўлишга рағбатлантиради.

Норбой БЕКНОЗОВ, Тошкент давлат юридик институти профессори.

УЛАР ВАТАН ҲИМОЯСИ УЧУН ДОИМО ТАЙЁР

Ватанни ҳимоя қилиш қалби пок, ўзига ишонган ва юрагида ғайрати бор одамнинг қўлидан келади. Ватанни мардлар қўриқлайди. Сарҳадларимизни ана шундай ишончли, жасур, мард йигитлар қўриқлар экан, ҳаётимиз фаровондир.

Суратда: ёш аскарлар қасамёд қабул қилишмоқда

Хасан ПАЙДОЕВ олган сурат.

Ажиб дунё

Туш инсоннинг иккинчи умридир. Тушда бизга реал таассуротларимиз, орзу хаёлларимиз, эртакнамо саргузаштларга бой болалик онларимиз ҳамроҳ бўлади. Уларда келажак ҳаётимиз қандай кечишини фараз қиламиз. Барча даврларда таъбирчилар томонидан йиғилган тушномаларда халқ донишмандлигининг ажойиб неъматларига дуч келиш мумкин.

Қадимги юнонларнинг буюк шоири Гомернинг «Илиада» ва «Одиссея» достонларида тангрилар одамларга ўз амрларини етказмоқ ёхуд уларни хавф-хатардан огоҳ этмоқ учун тушда инсон қиёфасида намоён бўладилар. Маълумки Афина уйқудаги Навсика ҳузурига унинг дугонаси қиёфасида келиб, Навсикага тонг палласида қирғоққа боришни буюради. Ҳалокатга учраган Одиссейнинг кемаси шу тариқа қутқариб қолинади.

ТУШГА НОПИСАНД БЎЛМАНГ

Манбалар шаҳодатига кўра, туш ҳақидаги машҳур китоблардан бирини эрамизнинг II асрида Артемидор яратган. Шу мавзуда қалам тебратган кейинги муаллифларнинг кўпчилиги Артемидорга эргашганлар, унинг китобидан андоза олганлар. Артемидор асосий эътиборни туш рамзларини белгилашга қаратган. Унингча, тушда оёқ кўринса — қулни, бош кўринса отани англатади. Сувдаги дельфин — эзгулик, қуруқликдагиси эса ёмонлик аломати ҳисобланади.

Даврлар ўтиши билан туш рамзларининг изоҳи ҳам ўзгариб борган. Изоҳлар муайян тарихий давр турмушини белгиловчи омилларга асосланган.

Туш тарихи тушнинг рамзий ва карамотли икки тури мавжудлигидан далолат беради. Карамотли туш рамзий тушларга нисбатан кам кўринса-да, улар инсонларни ҳамиша ҳайратга солган. Уйқу тиббиёти мутахассислари бундай тушларнинг илмий изоҳи устида ҳамон бош қотириб келяптилар. Шундай ҳоллар мавжудки, одамлар ўнгда еча олмаган геометрик масалаларнинг, топишмоқларнинг бирдан-бир тўғри жавобини тушда топишган. Инсоният кашф қилган буюк ихтироларнинг бир қанчаси тушда яратилганлигини тасдиқловчи мисоллар туш тарихига оид манбаларда кўплаб учрайди. Франциялик машҳур файласуф, математик, физик ва физиолог Рене Декартнинг эътироф қилишича унинг дунёқараши батамом тушида шаклланган. Бу 1619 йилнинг 10 ноябрида юз берган. Шу куни Рене Декарт карамотли туш кўрган. Тушида унга келажакдаги илмий ишларининг асосий йўналишлари намоён бўлган. «Ҳақиқат Руҳи тушимда менга барча фанларнинг ўзаро алоқадорлиги ва боғлиқлиги муаммосини равшан англатди», деган эди Декарт. Файласуфнинг мана шу тушидан сўнг яратган асарлари кейинги даврдаги фан тараққиётига катта таъсир кўрсатгани маълум.

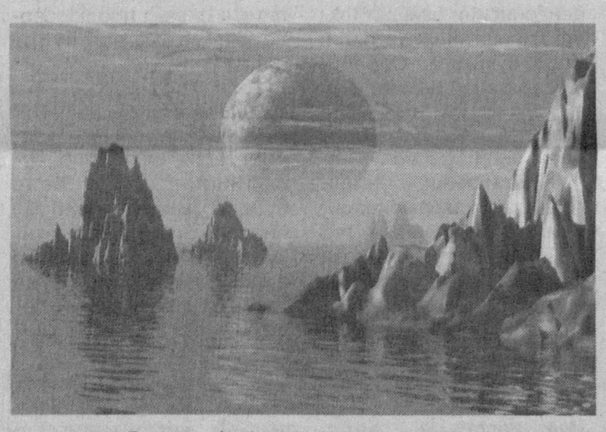

Машҳур рус самолётсози, конструктор Олег Антоновнинг номи кўпчиликка таниш. Кўп юк кўтаришга мўлжалланган «Антей» самолётининг қуйруқ қанотини қандай ихтиро қилгани хусусида О. Антонов бундай деган: «Қуйруқ қанотининг шакли ҳақида кўп ўйладим, талай ҳисоб-китоблар қилдим, қанот шаклларини чиздим... Бироқ мувофиқ шаклини топа олмадим. Кунлардан бир куни тушимда самолёт қуйруғининг ажойиб шаклидаги қаноти кўз ўнгимда намоён бўлди. Мен ҳатто қўққисдан уйғониб кетдим. Тунги чироқни ёқиб, бир варақ қоғозга қанот чизмасини туширдим ва яна уйқуга чўмдим. Эрталаб чизмани қўлимга олиб, шундай оддий ечим ўнгимда бошимга келмаганидан жуда таажжубландим...»

XVIII асрда яшаган италиялик машҳур бастакор Жузеппе Тартини тушида унга скрипка чалиб бераётган шайтонни кўрган. Бастакор уйғониб, тушида эшитган куйни нотага туширган ва уни «Шайтон тароналари» деб номлаган. Замондошлари Тартинининг куйини бастакорнинг энг яхши асари деб баҳолаганлар.

Франция императори Наполеон Бонапартнинг ҳам Ватерлоо яқинидаги сўнгги жанг олдидан карамотли туш кўргани маълум. Императорга тушида жангларда эришган барча ғалабалари кўринган. Бу ғалабалар қўлларида шоншуҳрат рамзлари кўтариб келаётган гўзал аёллар қиёфасида намоён бўлган. Сўнгги аёл оёқлари кишанланган ва қонга беланган ҳолатда кўринган. Бу мағлубият аломати эди. Император тушида ўз қўшинларидан душман қўшинлари томон югуриб ўтган қора мушукни ҳам кўрган. Туш ўнгидан келган. Эртаси куни Наполеон аскарлари иттифоқчилар қўшинлари томонидан тор-мор қилинган.

1932 йилда рэкетчилар машҳур Америка учувчиси Чарлз Линдберг (Атлантика океани устидан самолётда учиб ўтган)нинг ўғилчасини ўғирлаб кетадилар. Бундан барча дарғазаб бўлган. Гарвард университетининг икки тадқиқотчиси матбуот оқали мамлакатдаги барча газетхонларга мурожаат қилиб, улардан ўз тушлари ҳақида хабар йўллашни сўрайдилар. Бундан мақсад тушларидан боланинг қай аҳволда эканлигини ва уни қаердан излашни билиш эди. Ёвузлар нобуд қилган бола жасадининг жарликдан топилгунига қадар АҚШ ва Канададан 1300 та хат келган. Қизиғи шундаки, ушбу хатлардан еттитасида бола бошига тушган кулфатларни тасдиқловчи маълумотлар мавжуд бўлган.

Буюк италян шоири Дантенинг «Илоҳий комедия» асарига тааллуқли яна бир ғаройиб ҳодиса мавжуд. Муаллиф вафотидан сўнг «Жаннат» поэмасининг сўнгги қисмидаги ўн учинчи шеър матни йўқлиги маълум бўлади. Шоирнинг дўст ва танишлари Данте поэмани тугаллашга улгурмагандир, деган ўйга борадилар. Шундан сўнг улар Дантенинг ўғиллари — Якобо ва Пиеродан отасининг асарини тугаллашни илтимос қиладилар. Якобо ва Пиеро ҳам шоир эдилар. Йиллар ўтди... Кунлардан бир куни Якабо туш кўради. Ёзувчи Бокаччонинг айтишича, Данте ўғлига шеър ёзишни тўхтатишни ва ёзилган тайёр ўн учинчи шеърни қаердан топиш мумкинлигини айтган. Якабо қоқ тун ярмида уйғониб отасининг қадрдон дўсти Пиер Жиардинонинг уйига йўл олади ва кўрган тушини унга айтиб беради.

Тушида буюк Данте ўғлини қўлидан ушлаб ўзи илгари яшаган хонага бошлаб боради ва деворлардан бири олдида тўхтаб: «Сиз узоқ вақт излаган нарса мана шу ерда сақланади»,— дейди..

Шу тунданоқ Якабо ва Жирардино Данте вафот этган уйга келишади. Якабо тушида кўрган хонани дарров танийди. Улар деворда осиғлиқ турган гобелен ортидаги токчадан бир даста чанг босган қоғоз тахламини топиб олишади. Данте қаламига мансуб ўн учинчи шеър матни мана шу қоғозлар ичида экан. Шундай қилиб, туш туфайли «Илоҳий комедия» мукаммаллик касб этади.

Тарихда туш жумбоқлари билан шуғулланган одамлар кўп бўлган. Уларнинг аксарияти чиқарган ягона хулоса шундай: тушларга нисбатан нописанд бўлмаслик керак. Башарти, туш бизни хавф-хатардан ёхуд бошланаётган касаллик аломатларидан огоҳ айласа, бунга эътибор қилмаслик ноўмақбулликдир. Туш танадаги аъзоларнинг мушкулотлари ва мусибатлари ҳақида ўз «тили»дан хабар беради.

Иззат АҲМЕДОВ тайёрлади.

БИЛАСИЗМИ?

Дунёдаги энг қиммат-баҳо китоб Леанардо да Винчининг "Лестер кодекси"дир. Билл Гейтс уни 24 миллион долларга сотиб олган.

* * *

"Консерватория" сўзи бундан тўрт юз йил аввал Италияда пайдо бўлган. Ўша даврда мехрибонлик уйлари консерватория деб аталарди. Бундай етимхонадаги болаларга кийим-кечак ва этик тикиш, деворларни бўяш, дурадгорликни сирларини ўргатиш билан бирга мусиқа дарслари ҳам ўтилган.

* * *

Александр Белл телефонни кашф этганида бутун дунё матбуоти бу ҳақда ёзганди. Аммо ҳеч ким унинг кашфиётини молиявий қўллаб-қувватламади. Белл ўзининг телеграф компанияси патентини машҳур адиб Марк Твенга сотишга уриниб кўрган. Аммо ёзувчи одамлар бир-бирини кўрмасдан гаплашишга рози бўлишмайди, деган фикр билан бу таклифни рад этган.

* * *

Қутичага солинган гугуртлар 1833 йил Италияда илк маротаба сотувга чиқарилган. Унинг нархи бир олтин дукат бўлган.

* * *

Гровер Кливенд Оқ уйда никоҳдан ўтган биринчи АҚШ президентидир.

* * *

Фигурали учиш спорти XIX аср ўрталарига даволаш усулларидан бири бўлган. Америкалик Жексон Хейнцнинг саъй-ҳаракатлари билан у спорт турига айланиб кетган.

* * *

Ирландия оролининг жанубий қисмида жойлашган Лох-Лейин тоғ кўли ҳудудида энг узоқ давом этадиган акс-садони эшитиш мумкин. Агар Карронтиулл тоғи чўққисидан туриб ҳайқирсангиз, у юз мартагача акс-садо беради.

* * *

Энг узун чувалчангнинг номи линеус. У Европа қитъасининг Атлантика океани қирғоқларида яшайди.

* * *

Ҳайвонлар орасида денгиз чўчқасининг тақдири жуда қизиқ. У исмига номуносиб ҳолда кемирувчи қуёнлар билан қариндош экан. Бу жонивор XIV асрда Жанубий Америкадан Европага олиб келинган. Аввалига уни денгиз орти чўчқаси деб аташаган.

* * *

Қўк кит тилининг оғирлиги ўрта ҳисобда 4 тоннага етар экан. Бу катта бир фил билан баробар дегани.

* * *

Чаёнлар икки йилгача ҳеч нарса емай яшаши мумкин.

* * *

Бўрилар биз ўйлаганчалик йиртқич эмас. Улар оч қолган пайтларида қурбақа, кумурска ҳатто полиз экинлари билан ҳам қорнини тўйдираверади.

Бехзод ҚОДИРОВ тайёрлади.

Жаҳон ҳафта ичида

ХИТОЙ МАШИНА БОЗОРИ

Маълумотларга кўра, ўтган йилда Хитойда 7,22 миллион янги автомашина сотилган. Бу кўрсаткич 2005 йилга нисбатан анча кўпдир.

Сотилган автомобилларнинг 5,18 миллиони енгил автомашиналарга тўғри келади. Айтганча, Хитойда ўтган йил давомида 7,28 миллион дона автомашина ишлаб чиқарилган. Савдо бўйича биринчилик эса GM SAIC компанияларининг Хитойдаги ваколатхоналарига тегишли.

Айтишларича, Хитойда янги машиналар фойдаланилганидан кўра уч баробар тезроқ сотилар экан.

150 ГИГАБАЙТЛИК ДИСК

Ritek компанияси томонидан уч қатламли HD-DVD диски яратилди. Ушбу дискнинг умумий ҳажми 50 гигабайтни ташкил этади. Яқин орада компания хизматчилари ўн қатламли 150 гигабайтлик дискларни ишлаб чиқариш устидаги тадқиқотлар бошланишини таъкидлашган.

Янгилик CES — 2007 фестивалида намойиш этилган. Оддий HD-DVD нинг ҳар бир қатлами ўзида 15 гигабайтлик маълумотни сақлаш имкониятига эга. 51 гигабайтлик натижага эришиш учун эса оддий дискни такомиллаштиришга тўғри келди. Энди унинг ҳар бир қатламида 17 гигабайтлик ахборот тўплаш мумкин.

TDK компанияси эса HD-DVD форматига раҳобатчи саналган Bly-ray дискини ишлаб чиқаришди. Унинг умумий ҳажми 200 гигабайтни ташкил этади. Дискнинг ҳар бир қатламига 25 гигабайт ахборот сиғади.

БЕКХЭМНИНГ ҚАРОРИ

Англия терма жамоасининг собиқ сардори Дэвид Бекхэм ўз фаолиятини АҚШда давом эттирадиган бўлди. 31 ёшли футболчининг янги жамоаси "Лос Анжелес Гэлакси" деб номланади. Энди Бекхэм беш йил давомида "Гэлакси" сафида тўп тепади. Унинг ушбу жамоада ўйнаши клуб хўжайинларига нақд 200 миллион АҚШ долларига тушди.

— Ўтган ҳафтада "Реал" раҳбарияти менга яна икки йиллик шартнома имзолашни таклиф қилишди. Мен оилам, адвокатларим билан узоқ вақт маслаҳатлашдим ва натижада Европанинг бирор-бир клубида тўп сурмасликка қарор қилдим, — деган футболчининг ўзи.

Дэвид Бекхэм "Реал"га 2003 йилда келган эди. Аммо 2006 йилда клубга Фабио Капелло келиши билан ярим ҳимоячи заҳирадан муқим "ўрин" олди. Дарвоқе, у янги жамоаси таркибига 2007 йилнинг августида бориб қўшилади.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

Агар сизга ҳаёт кулиб боқишини хоҳласангиз — аввало унга яхши кайфиятингизни совға қилинг.

Б.Спиноза.

* * *

Кўриш осон, олдиндан кўра билиш қийин.

Б.Франклин.

* * *

Вақтида қоқилган одам йиқилмаслиги мумкин.

Т.Фуллер.

* * *

Ёшлик нуқтаи назаридан ҳаёт — туганмас келажак, қарилик нуқтаи назаридан — жуда қисқа ўтмиш.

А.Шопенгауэр.

* * *

Энг яхши ва тотли қасос бу кечиришдир.

П.Буаст.

* * *

Битта ойна бир қанча портретлардан афзал.

В.Мендаль.

* * *

Биз қисқа умримизни қандай яшашни билмаймиз, аммо кўп яшашни орзу қиламиз.

А.Франс.

* * *

Ўзидан жудаям норози бўлиш — ожизлик, ўзини жудаям юқори баҳолаш аҳмоқлик.

Б.Шоу.

* * *

Дўст — икки танада яшаётган битта жон.

Арасту.

* * *

Бахтни теварак-атрофдан излама, у сенинг ўзингдадир.

Пифагор.

Муассис: «Миллий тикланиш» демократик партияси

MILLIY TIKLANISH

Таҳрир ҳайъати

ТЕЛЕФОНЛАР:
Қабулхона — 133-67-51
Бўлимлар — 136-58-73
Реклама ва эълонлар бўлими — 136-58-73

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.
Босишга топшириш вақти 20.00
Нашр кўрсаткичи — 158

Газета 014-рақам билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма: Г — 23.
Ҳажми 2 босма табоқ.
Адади 2344
Сотувда эркин нархда

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Манзил: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй

1 2 3 4 5

Босишга топширилди 20.20